

**T.C
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİSİPLİNLERARASI AİLE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**TEKNOLOJİK ARAÇLARIN 10-12 YAŞ ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ
ETKİLERİNE YÖNELİK EBEVEYN TUTUM VE DAVRANIŞLARININ
BELİRLENMESİ: (KONYA İLİ ÖRNEĞİ)**

Ahmet BOSTANCI

Yüksek Lisans Tezi

**KONYA
Mart 2020**

TEKNOLOJİK ARAÇLARIN 10-12 YAŞ ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE
YÖNELİK EBEVEYN TUTUM VE DAVRANIŞLARININ BELİRLENMESİ:
(KONYA İLİ ÖRNEĞİ)

Ahmet BOSTANCI

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nurhan ÜNÜSAN

Konya
Mart 2020

KABUL VE ONAY

Ahmet BOSTANCI tarafından hazırlanan ‘‘Teknolojik Araçların 10-12 Yaş Çocuklar Üzerindeki Etkilerine Yönelik Ebeveyn Tutum Ve Davranışlarının Belirlenmesi: (Konya İli Örneği)’’ başlıklı bu çalışma, 03.03.2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı: **Prof. Dr. Nurhan ÜNÜSAN**
KTO Karatay Üniversitesi

_____

Jüri Üyesi: **Prof. Dr. Kezban TEPELİ**
Selçuk Üniversitesi

_____

Jüri Üyesi: **Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN**
KTO Karatay Üniversitesi

_____

Jüri tarafından kabul edilen bu çalışmanın Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

_____
Dr. Öğr. Üyesi Fatma Didem TUNÇEZ
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Enstitü tarafından onaylanan Yüksek Lisans tezimin tamamını veya herhangi bir kısmını basılı veya dijital biçimde arşivleme ve aşağıda belirtilen koşullar dahilinde erişime açma iznini KTO Karatay Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle, Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak ve gelecekteki çalışmalar (makale, kitap, lisans, patent vb.) için tezimin tamamının veya bir bölümünün kullanım hakları yalnızca bana ait olacaktır.

Tezimin bütünüyle kendi çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izinle kullanılması zorunlu olan kaynakları, yazılı izin alarak kullandığımı ve istenildiğinde izinlerin suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayımlanan “Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge” kapsamında, tezim, aşağıda belirtilen koşullar haricince, YÖK Ulusal Tez Merkezi ve KTO Karatay Üniversitesi Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir.¹
- Enstitü / Fakülte Yönetim Kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir.²
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir.³⁴

03 Mart 2020

Ahmet BOSTANCI

¹ MADDE 6(1) Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.

² MADDE 6(2) Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.

³ MADDE 7(1) Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.

⁴ MADDE 7(2) Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir.

ETİK BEYAN

KTO Karatay Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kurallarına uygun olarak Prof. Dr. Nurhan ÜNÜSAN danışmanlığında tarafımdan üretilen bu tez çalışmasında; sunduğum tüm veri, enformasyon, bilgi ve belgeleri bilimsel etik kuralları çerçevesinde elde ettiğimi, tüm değerlendirme, analiz, bulgu ve sonuçları bilimsel usullere uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım kaynakların tümüne bilimsel normlara uygun biçimde atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

03 Mart 2020

AHMET BOSTANCI

Hayatına Dokunduğumuz Tüm Çocuklarımıza İthafen...

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez çalışmam süresince bilgisi, tecrübesi, düşünceleri ve yönlendirmeleri ile desteğini esirgemeyen, tezimi hazırlarken bana sabırla katlanan tez danışmanım saygıdeğer hocam Prof. Dr. Nurhan ÜNÜSAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim süresince düşünceleri ile rehber olan, tecrübeleri ve yardımları ile bana değerli zamanını ayıran saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Hatice YALÇIN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Her zaman bana güvenen, inanan, sevgisini, ilgisini, sabırlarını hiçbir zaman esirgemeyen aileme ve kıymetli eşim Gizem BOSTANCI'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Mart, 2020

Ahmet BOSTANCI

ÖZET

Ahmet BOSTANCI

“Teknolojik Araçların 10-12 Yaş Çocuklar Üzerindeki Etkilerine Yönelik Ebeveyn Tutum Ve Davranışlarının Belirlenmesi: (Konya İli Örneği)”

Yüksek Lisans Tezi

Konya, 2020

Bu araştırma ile teknolojik araçların (televizyon, bilgisayar, tablet, telefon) ilköğretim düzeyinde bulunan çocuklar üzerindeki etkilerini incelemek, ebeveynlerin 10-12 yaş arası çocukları teknoloji bağımlılığına karşı korumak için aldıkları önlemleri belirlemek, ebeveynlerinin teknolojik araçlar üzerindeki tutum, davranış ve bilinç düzeylerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Yapılan araştırmalara göre ilkokul ve ortaokul dönemi çocuklarının teknolojik araç kullanımlarının daha yaygın olduğu görülmüştür. Bunun için araştırmada yaş aralığı olarak 10-12 yaş çocukların ebeveynleri tercih edilmiştir. Bu çalışma teknolojik aletlerin ebeveynlerin ve çocukların doğru kullanımı noktasında stratejiler geliştirilmesi, ebeveynlerin çocuklarına karşı tutum ve davranışlarının farkına vararak bilinç düzeylerinin geliştirilmesi açısından önemlidir. Araştırmanın evrenini, Konya ilinin Selçuklu, Meram ve Karatay ilçelerindeki, 10-12 yaş grubunda bulunan 140 çocuğun ebeveynleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, örneklemin evreni temsil edebilecek nitelikte olması amacıyla farklı sosyoekonomik düzeyden ve bölgeden seçilmesine önem verilmiştir. Bu amaç gözetilerek basit rastlantısal örnekleme yolu ile çalışmanın yapılacağı ebeveynler belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak “Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde frekans ve betimleyici istatistikler, tek yönlü varyans analizi ve bağımsız iki örneklem t testi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucuna göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranış puanları ebeveynlerin demografik değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Anahtar Kelimeler

Çocuk, Teknolojik Araçlar, Ebeveyn Tutumları

ABSTRACT

Ahmet BOSTANCI

Determination Of The Attitudes And Behaviors Of The Parents Towards The Effects Of Technological Tools On The Health Of Children Between The Ages Of 10-12: (Konya Example).

Master's Thesis

Konya, 2020

With this research, to examine the effects of technological tools (television, computer, tablet, telephone) on children at primary level, to identify measures taken by parents to protect children aged 10-12 from technology addiction, it is aimed to reveal the parents' attitudes, behaviors and awareness levels on technological tools. According to the researches, it is observed that the use of technological tools is more common in primary and secondary school children. For this, the parents of 10-12 years old children were preferred as the age range. This study is important in terms of developing strategies for the proper use of technological tools for parents and children, and raising awareness of parent's attitudes and behaviors towards their children. The population of the study consists of the parents of 140 children in the 10-12 age group in the Selçuklu, Meram and Karatay districts of Konya. In order for the sample of the research to be representative of the universe, it was important to select the sample from different socioeconomic levels and regions. With this aim in mind, the parents who will work with simple random sampling were determined. "Attitude Scale of Parents towards Technology Usage of Children" was used as data collection tool. Frequency and descriptive statistics, one-way analysis of variance and two independent sample t tests were used to analyze the data. According to the results of the research, the attitude and behavior scores of the parents towards the use of children do not show significant differences according to the demographic variables of the parents.

Keywords

Child, Technological Tools, Parental Attitudes

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
ETİK BEYAN	iii
TEŞEKKÜR	v
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar DİZİNİ	xiii
KISALTMALAR DİZİNİ	xv
1. GİRİŞ	1
1.1.Araştırmanın Problemi	1
1.2.Araştırmanın Alt Problemleri	2
1.3.Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Varsayımları	4
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları	5
1.7. Araştırmanın Tanımları	5
2. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL TEMELLERİ	7
2.1. Çocuğun Gelişim Süreci	7
2.1.1. Çocukluk Kavramı	7
2.1.1.1. Büyüme	7
2.1.1.2. Olgunlaşma	8
2.1.1.3. Öğrenme	8
2.1.1.4. Hazır Olma	8
2.1.2. Gelişimin Dönemleri ve Özellikleri	9
2.1.3. Fiziksel Gelişim	9
2.1.3.1. Doğum Öncesi Dönemdeki Gelişim	9
2.1.3.2. Doğum Sonrası Dönemdeki Gelişim	9
2.1.4. Psikomotor Gelişim	10

2.1.4.1. Büyük Kas Motor Becerileri	10
2.1.4.2. Küçük Kas Motor Becerileri	10
2.1.5. Bilişsel Gelişim	10
2.1.5.1. Duyusal - Hareket Dönemi (0–2 Yaş Arası)	11
2.1.5.2. İşlem Öncesi Dönem (2–7 Yaş Arası)	11
2.1.5.3. Somut İşlem Dönemi (7–11 Yaş Arası)	11
2.1.5.4. Soyut İşlem Dönemi (11 Yaş ve Üstü)	12
2.1.6. Dil Gelişimi	12
2.1.7. Sosyal Gelişim	13
2.1.7.1. Bebeklik Döneminde Sosyal Gelişim	14
2.1.7.2. İlk Çocukluk Döneminde Sosyal Gelişim	14
2.1.7.3. Orta Çocukluk Döneminde Sosyal Gelişim	14
2.1.7.4. Ergenlikte Sosyal Gelişim	15
2.2. Teknolojinin Çocuklara Etkisi	16
2.2.1. Teknoloji Ve Çocuk	16
2.2.2. Televizyon Ve Çocuk	17
2.2.2.1. Çocukların Gelişiminde Televizyonun Etkisi	17
2.2.2.1.1. 0–2 Yaş Arasındaki Çocuklara Televizyonun Etkisi	18
2.2.2.1.2. 2–7 Yaş Arasındaki Çocuklara Televizyonun Etkisi	18
2.2.2.1.3. 7–11 Yaş Arasındaki Çocuklara Televizyonun Etkisi	19
2.2.2.1.4. 11–18 Yaş Arasındaki Çocuklara Televizyonun Etkisi	19
2.2.3. Akıllı Telefonlar Ve Çocuk	20
2.2.4. Bilgisayar, İnternet, Sosyal Medya Ve Çocuk	21
2.2.5. Dijital Oyunlar Ve Çocuk	23
3. YÖNTEM	25
3.1. Araştırmanın Modeli	25
3.2. Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi	25
3.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları	25
3.4. Verilerin Analizi	26
4. BULGULAR	27
4.1. Araştırmaya İlişkin Demografik Bilgiler	27

4.2. Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgular.....	33
4.2.1. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Mesleklerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?.....	33
4.2.2. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Eğitim Durumlarına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?.....	34
4.2.3. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Yakınlık Derecesine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?.....	34
4.2.3. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Yaşlarına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?.....	35
4.2.4. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Aylık Gelirlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	35
4.2.5. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Evde Bilgisayar Bulunma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	36
4.2.6. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Evde İnternet Bulunma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	36
4.2.7. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Bilgisayar Kullanma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	37
4.2.8. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Aile Koruma Programı Kullanma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	37
4.2.9. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Güvenli İnternet Konusunda Bilgilendirme Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	38
4.2.10. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin E Posta Adresi Kullanma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	38
4.2.11. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Akıllı Telefon Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	39
4.2.12. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Bilgisayar Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	39
4.2.13. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Tablet Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	40

4.2.14. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde İnternet Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	40
4.2.15. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Akıllı Telefon Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	41
4.2.16. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Bilgisayar Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	41
4.2.17. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Tablet Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	42
4.2.18. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde İnternet Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	42
4.2.19. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Sosyal Medya Hesabı Oluşturma Ve Kullanımına İzin Verme Durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir mi?	43
4.2.20. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Anlık Mesajlaşmasına İzin Verme Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	43
4.2.21. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Video/Film İzlemesine İzin Verme Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	44
4.2.22. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Oyun Oynamasına İzin Verme Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	44
4.2.23. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun çevrimiçi Oyun Oynamasına İzin Verme Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	45
4.2.24. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Müzik Dinlemesine İzin Verme Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	45
4.2.25. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Gazete, Dergi Okumasına İzin Verme Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?	46
5. TARTIŞMA.....	47
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	50
6.1. Araştırmanın Sonuçları	50

6.2. Öneriler	51
KAYNAKLAR	52
ÖZGEÇMİŞ	56
EKLER.....	57
EK-1 EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARIN TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ.....	57
EK-2 İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARAR SURETİ	57

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Ebeveynlerin Demografik Özellikleri.....	27
Tablo 2. Ebeveynlerin Teknolojik Araçları ve Programları Kullanma Durumları	28
Tablo 3. Okul Dönemi İçerisinde Çocukların Teknolojileri Kullanma Sıklığı.....	29
Tablo 4. Tatil Dönemi İçerisinde Çocukların Teknolojileri Kullanma Sıklığı	30
Tablo 5. Ebeveynlerin Çocuğun Teknolojik Uygulamaları Kullanımına İzin Verme Durumu	31
Tablo 6. Ebeveynlerin Mesleklerine Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi	33
Tablo 7. Ebeveynlerin Eğitim Durumlarına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	34
Tablo 8. Ebeveynlerin Yakınlık Derecesine Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi	34
Tablo 9. Ebeveynlerin Yaşlarına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	35
Tablo 10. Ebeveynlerin Aylık Gelirlerine Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	35
Tablo 11. Ebeveynlerin Evde Bilgisayar Bulunma Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	36
Tablo 12. Ebeveynlerin Evde İnternet Bulunma Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	36
Tablo 13. Ebeveynlerin Bilgisayar Kullanma Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	37
Tablo 14. Ebeveynlerin Aile Koruma Programı Kullanma Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	37
Tablo 15. Ebeveynlerin Güvenli İnternet Konusunda Bilgilendirme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	38
Tablo 16. Ebeveynlerin E Posta Adresi Kullanma Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	38
Tablo 17. Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Akıllı Telefon Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	39
Tablo 18. Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Bilgisayar Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	39
Tablo 19. Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Tablet Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	40
Tablo 20. Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde İnternet Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	40
Tablo 21. Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Akıllı Telefon Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	41

Tablo 22. Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Bilgisayar Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	41
Tablo 23. Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Tablet Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	42
Tablo 24. Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde İnternet Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	42
Tablo 25. Çocuğun Sosyal Medya Hesabı Oluşturma Ve Kullanımına İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	43
Tablo 26. Çocuğun Anlık Mesajlaşmasına İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	43
Tablo 27. Çocuğun Video/Film İzlemesine İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	44
Tablo 28. Çocuğun Oyun Oynamasına İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	44
Tablo 29. Çocuğun Çevrimiçi Oyun Oynamasına İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	45
Tablo 30. Çocuğun Müzik Dinlemesine İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	45
Tablo 31. Çocuğun Gazete, Dergi Okumasına İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi.....	46

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltma	Açıklama
E POSTA	Elektronik Posta
TCK	Türk Ceza Kanunu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TDK	Türk Dil Kurumu

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Problemi

İnsanların yaşamlarını kolaylaştıran, içerisinde bulunan çevresini kontrol edebilmesinde önemli bir noktaya gelen teknoloji, özellikle günümüzde hızla değişim göstermiştir. Bireylerin, grupların, ailelerin tutum ve davranışlarını etkileyen ve gelişen teknolojik araçlara en kolay uyum sağlayan, bu araçlara bağımlılık noktasında ilk sıralarda yer alan adaylar 10-18 yaş grubu çocuklardır (Meral, 2017).

İletişim araçlarının; bilgiye ulaşma, bilgiyi paylaşma ve ortaya konulan konularda kolaylıklar sağlaması olumlu yönlerini ortaya koymakla beraber, bu araçların bilişsel, zihinsel, sosyal ve psikolojik yönden olumsuzlukları da beraberinde getirmesi üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Bilgisayar, internet, televizyon, tablet ve telefon gibi teknolojik araçlara bağımlılık düzeyi çocuğun hem okul hem de aile ve içerisinde bulunduğu sosyal çevresinde bir çok olumsuzluğu beraberinde getirmektedir (Türel & Gür, 2019).

Telefon, televizyon, bilgisayar, tablet gibi teknolojik araçların kullanımının giderek artması, kullanım yaşının çok düşmesi, ailelerin teknolojik aletler konusunda denetimsiz davranmaları bu aletlerin avantajlarını dezavantaja çevirerek olumsuz sonuçlar doğurmasına neden olmaya başlamıştır. Günün büyük bir kısmını teknolojik aletlerin başında geçiren çocukların asosyal ve kendini ifade edemeyen bireyler haline gelmeye başlaması olumsuz sonuçlardan sadece bir tanesidir. Ayrıca çocuk ve ergenlerin arkadaş edinme gereksinimlerini internet aracılığıyla sosyal medya hesapları üzerinden gidermeye çalışmaları onları gerçek yaşamdan uzaklaştırıp daha da yalnız kalmalarına neden olmaktadır. Teknolojinin aşırı kullanımı çocuk ve ergenlerin ailesiyle olan ilişkilerini yüzyüze iletişimleri ve sosyal bağları açısından olumsuz etkilemektedir (Yüksel & Baytemir, 2010).

Günümüzde etkin ve yaygın teknolojik aletlerden olan televizyon, bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Toplumun bir parçası olan çocuklar evlerde bu iletişim aracı ile sık sık karşı karşıya kalmakta olup televizyondan etkilenmektedirler. Yaşlarına, gelişim evrelerine, aile ve çevresel faktörlerine ve izlenen programlara göre çocukların televizyondan etkilenmeleri farklılıklar göstermektedir. Çocuklar, televizyonun doğru

ve bilinçli kullanılması açısından olumlu etkilendiği gibi televizyon programlarının içerikleri, yönlendirmeleri ve bilinçsiz kullanılması açısından da olumsuz etkilenebilmektedirler (Önder, 2011).

Kullanım sıklığı açısından yaygın bir kullanımı olan akıllı telefonların hayatımıza girmesi ile beraber insan yaşamına bir çok kolaylık gelmiştir. Ancak akıllı telefonlar bir çok olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Akıllı telefonlara kolay ulaşımın sağlanması, fiyat konusunda temin edilmesinin kolay olması her yaşta ve her kesimden insanların kullanımına vesile olmaktadır. Buna bağlı olarak akıllı telefonların olumsuz sonuçlarından her kesimin etkilenmesine sebep olmaktadır. Akıllı telefonların aşırı ve kontrolsüz kullanımı özellikle çocuklar ve gençler üzerinde sosyal, bilişsel ve fiziksel sorunlara yol açmaktadır. Akıllı telefonlar sözlü ve yüzyüze iletişim dışında farklı iletişim olanakları sunduğu için çocuk ve gençlerin yalnız ve utangaç bir yapılarının oluşmasına zemin oluşturmaktadır (Haverlag, 2013).

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak teknolojik cihaz sahipliğinin artması, internet altyapısının genişlemesi ile birlikte bilgisayar, akıllı telefon, dokunmatik ekranlı tablet gibi cihazların kullanımı çeşitlenmiş ve her yaş grubundaki bireylerin ulaşımı kolaylaşmıştır. Genellikle internet bağlantılı bu cihazları kullanmaya başlama yaşı gün geçtikçe düşmektedir. Bilgisayar programları ve internet içerikleri, bilgiye ulaşmada, yaratıcılıkta ve problem çözme becerilerinin gelişiminde çocukların kişisel gelişimlerini desteklerken diğer yandan aşırı kullanım, kontrolsüz kullanım, amacı dışında ve bilinçsiz kullanım yönü ve kişisel becerilerin gelişiminin olumsuz etkilenmesi açısından bilgisayar programları ve internet kullanımında dikkat edilmesi gerekmektedir (Tüzün, 2002).

1.2. Araştırmanın Alt Problemleri

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir:

1. Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları ebeveynin;
  - Mesleğine,
  - Eğitim durumuna,
  - Yakınlık derecesine,

- Yaşına göre anlamlı bir farklılık gösterir mi?
2. Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları;
- Evde bilgisayar bulunma durumuna,
  - Evde internet bulunma durumuna,
  - Ebeveynin bilgisayar kullanma durumuna,
  - Aile koruma programı kullanma durumuna,
  - Güvenli internet kullanma konusunda çocuğu bilgilendirme durumuna,
  - Ebeveynin e posta kullanma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir mi?
3. Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları;
- Çocuğun okul dönemi içerisinde teknoloji kullanım sıklığına,
  - Çocuğun tatil dönemi içerisinde teknoloji kullanım sıklığına göre anlamlı bir farklılık gösterir mi?
4. Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları;
- Çocuğun teknolojik uygulamaları kullanımına izin verme durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir mi?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma ile teknolojik araçların (televizyon, bilgisayar, tablet, telefon) ilköğretim düzeyinde bulunan çocuklar üzerindeki etkilerini incelemek, ebeveynlerin 10-12 yaş arası çocukları teknoloji bağımlılığına karşı korumak için aldıkları önlemleri belirlemek ve ebeveynlerinin teknolojik araçlar üzerindeki tutum, davranış ve bilinç düzeylerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Teknolojik gelişmelerin gittikçe hızlandığı günümüzde cep telefonları, televizyonlar, bilgisayarlar ve internet teknolojileri yaşamımızda vazgeçilmez hale gelmeye başlamıştır. Bu teknolojik araçların hayatımıza getirdiği kolaylıklar ile birlikte kullanımının artması birçok problemi de beraberinde getirmektedir. Söz konusu bu

teknolojik araçların aşırı kullanımı çocukları okul ve sosyal yaşamlarından uzaklaştırmaktadır. Sosyal iletişimde daha çok internet ortamını tercih eden çocuklar gerçek sosyal çevreleri ile kurdukları ilişkilerde problem yaşamaktadır. Bu durum çocukların sosyal becerilerinin azalmasına, yalnızlığa ve daha birçok soruna neden olabilmektedir (Usta, 2016).

Teknolojinin günlük hayat içerisinde yoğun yer bulması aileleri, ilişkileri ve çocukları büyük ölçüde etkilemektedir. Teknolojik aletlerin kullanım özelliklerine ve şekline göre olumlu ve olumsuz tarafları oluşmaktadır. Teknoloji bir yandan çocukları sosyalleştirirken bir yandan da sosyal hayattan koparmaktadır. Çocukların günlük hayatta mevcut olan teknolojik araçların orantısız bir saat aralığında kullanılması çocuklarda çeşitli bağımlılıklara ve sağlık problemlerine neden olmaktadır. Bu çalışma teknolojik araçların ebeveynlerin ve çocukların doğru kullanımı noktasında stratejiler geliştirilmesi, ebeveynlerin çocuklarına karşı tutum ve davranışlarının farkına vararak bilinç düzeylerinin geliştirilmesi araştırma için önemlidir (Arnas, 2005).

Bu araştırma kapsamında günümüzde gelişen teknoloji araçlarının çocuklara ve aileye olan olumsuz etkilerin ortaya çıkarılması, ailenin sosyodemografik yapısına göre teknolojiden etkilenme düzeylerinin belirlenmesi ve teknolojik araçların ilköğretim düzeyindeki çocukların bilişsel, zihinsel, sosyal, duyuşsal ve dil gelişimlerine olan etkilerini ortaya çıkararak ailelere farkındalık yaratmak açısından önemlidir.

Bu araştırma kapsamında 10-12 yaş aralığındaki çocukların ebeveynlerinin tutum ve davranışları incelenmiştir. Yapılan araştırmalara göre ilkokul ve ortaokul dönemi çocuklarının teknolojik araç kullanımlarının daha yaygın olduğu görülmüştür. Bunun için araştırmada yaş aralığı olarak 10-12 yaş çocukların ebeveynleri tercih edilmiştir. Çocukların gelişim özellikleri bakımından 10-12 yaş fiziksel gelişim için orta çocukluk dönemini ve ön ergenlik dönemini kapsarken, bilişsel gelişim özellikleri açısından somut işlem döneminden soyut işlem dönemine geçiş sürecini kapsamaktadır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları aşağıdaki gibidir.

- Araştırmada örneklemin evreni temsil ettiği varsayılmıştır

- Araştırmanın örneklemini oluşturan ebeveynler veri toplama aracını içten ve samimi bir şekilde cevapladığı varsayılmıştır.
- Veri toplama aracının, ebeveynlerin teknolojik aletlerin kullanımına yönelik tutumlarını ölçecek yeterlilikte olduğu varsayılmıştır.
- Sonuçların Konya iline benzer nitelikteki iller için geçerli olduğu varsayılmıştır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma ebeveynlerin yakınlık derecesi, yaş, eğitim durumu, meslek, evde bilgisayar olup olmama, evde internet olup olmama, bilgisayar kullanıp kullanmama, aile koruma programı kullanıp kullanmama, güvenli internet konusunda bilgilendirme yapıp yapmama, e posta adresi kullanıp kullanmama, okul ve tatil dönemlerinde teknoloji kullanımı sıklığı ve teknolojik uygulamaları kullanımına izin verip vermeme değişkenleri ile sınırlıdır.
- Araştırmada ulaşılan puanlar veri toplama aracından elde edilen bilgilerle sınırlıdır.
- Araştırmada ebeveynlere ilişkin bilgiler, veri toplama araçlarına verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.
- Araştırma sonucunda elde edilen bilgiler uygulanan veri toplama aracının soruları ile sınırlıdır.
- Araştırma, Konya ili Selçuklu, Meram ve Karatay ilçesinde bulunan 10-12 yaş arasındaki çocukların ebeveynlerinden alınan bilgiler ile sınırlıdır.

1.7. Araştırmanın Tanımları

Teknoloji: İnsanların ihtiyaçlarına yönelik kullandıkları alet ve araçların yapılması veya üretilmesi için bir araya gelmiş bilgi ve yeteneklerin tümüdür (Türk Dil Kurumu).

Teknolojik Aletler: İnsanların bilgi ve yeteneklerini kullanarak ihtiyaçlarına yönelik yapılan ve üretilen alet ve araçlardır.

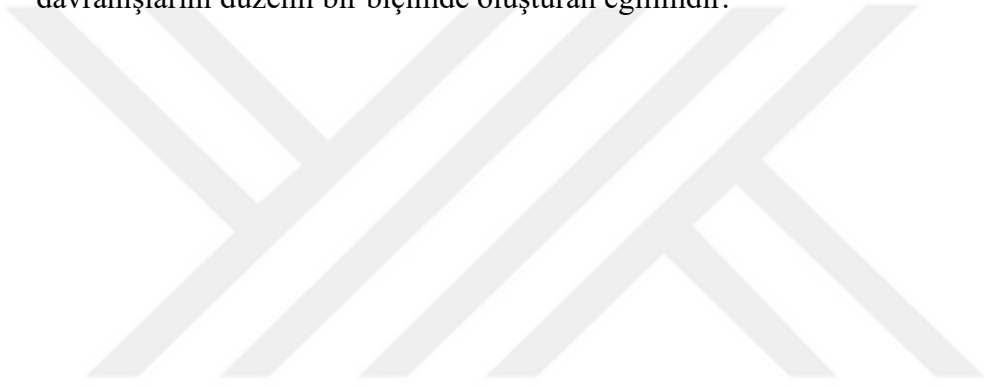
Bilgisayar: Belli bir İşletim sistemine sahip olan verileri bünyesinde saklayan, çeşitli aritmetik ve mantıksal işlemler yapan, hızlı çalışan elektronik bir teknolojik alettir (Chaudron, 2015).

Televizyon: Dalgalar tarafından aktarılan nesne, figür ve görüntülerin, gerçeğe uygun bir biçimde, renkli ya da siyah beyaz ve sesli olarak elektrik yoluyla uzağa ileten aygıttır (Wethington, Pan, & Sherry, 2013).

Akıllı Telefon: Sıradan mobil telefonlara göre daha üst düzeyde bilgi işlem kabiliyeti ve bağlanabilirliğe sahip olan mobil telefonlardır (Mazılı, 2019).

İnternet: Dünya kapsamında birçok bilgisayar sistemini birbirine bağlayan, veri sağlamada sistemler arasında organizasyonu sağlayan, böylece bir yerden diğerine veri iletişimini olanaklı kılan pek çok veri iletişim ağıdır (Kelleci, 2008).

Tutum: Bir bireye yöneltilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili duygu, düşünce ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilimdir.

2. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL VE KURAMSAL TEMELLERİ

2.1. Çocuğun Gelişim Süreci

2.1.1. Çocukluk Kavramı

İnsandan doğarak meydana gelen fakat tecrübesiz belirli duygusal, duyusal, fizyolojik ve biyolojik gelişmeye kendinin idame ettirecek kadar tamamlayamamış kimseyi ifade eden kavramdır. İhtiyaçları noktasında destek gerekli olan ve bebeklik ile ergenlik arasındaki kimsedir (Altınkılıç, 2014).

5237 sayılı Türk Ceza Kanununa (TCK) göre 0-18 yaş arası herkes çocuk sayılmaktadır. Bu yaş aralığındaki kişiler erginliğe ulaşsa bile 18 yaşını doldurmadığı için çocuk kabul edilir (Türkiye Büyük Millet Meclisi).

Çocukluk kavramı yakın yüzyıllarda ortaya çıkmış bir kavramdır. 1800lerin başında ve daha öncesindeki dönemde çocuklar büyüklerin elbiselerini giyen güç ve bedensel olarak onlardan daha geride kalan yetişkin olmayan kimse olarak vuku bulmaktaydı birçok toplumda. Fakat gelişen ve yenişen dünya düzeninde kavramsal tanımlar ve haklar ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu kavramın tanımlanması ve çocuk haklarının doğması bu süreçte meydana gelmiştir. Kendine ait bir dünyası, yaşam tarzı olan çeşitli saygı duyulması ve giderilmesi gereken ihtiyaçlara sahip olan insan yavrusudur (Altınkılıç, 2014).

2.1.1.1. Büyüme

Büyüme, bireylerin bedensel değişimi için kullanılmakta ve organizmanın fiziksel olarak meydana getirdiği değişimi ifade etmektedir. Bu yönüyle birey açısından boy uzaması, kilo artması, vücut gelişimi büyüme kavramı içinde yer almaktadır . Vücut da bulunan organlarının her birinin gelişim ve değişim hızı ve zamanı farklı olabilmektedir. Bu sebeple gelişim zamanlarının devam etmesi ve son bulması farklı zamanlarda sonuçlanmaktadır. Bazıları gelişimlerini okul öncesi çağda tamamlarken bazı organlarda gelişimlerini ergenlikte tamamlar (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, 2009).

2.1.1.2. Olgunlaşma

Olgunlaşma, kişide doğumla birlikte aileden ve soyağacından geçen, genetik kodlar yoluyla davranışlarına yansıyan ve aynı zamanda sosyal ve çevresel öğrenmenin kişide meydana getirdiği sentez gelişimi ifade etmektedir (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, 2009). Olgunlaşma kişinin sosyal hayatından ve öğrenim hayatından alabileceği maksimum verimi doğrudan etkilemektedir. Çocukların fizyolojik ihtiyaçlarını giderebilmeleri için hem fiziksel olgunluğa hem de zihinsel olgunluğa yaş gruplarının özelliklerine uygun şekilde gelişim sağlamış olması gerekmektedir (Dale-Mcmanis & Gunnewig, 2012).

2.1.1.3. Öğrenme

Gelişmenin meydana getiren önemli faktörler büyüme, olgunlaşma ve öğrenmedir. Bu faktörlerin birbirleriyle orantılı bir düzen içerisinde ilerleme kaydetmesi gelişimin bir düzen ve disiplin içerisinde olmasını sağlayabilmektedir. Bu sebeple öğrenme de kişinin süreç içerisinde yaşamsal olarak deneyimleme ve bu deneyimleri davranışlarına aktararak değişmesini ifade etmektedir (Yenibaş, 2007). İnsanlar yaşamdaki bilgi ve becerileri öz gelişimin sağlıklı olabilmesiyle birlikte sosyal çevreden kazanabilmektedir. Kişinin sahip olduğu sosyal çevre bunu toplumsal olarak sağlayabilmektedir. Kişinin sosyal ve zihinsel olarak elde ettiği bilgi ve beceri kazanımlarını davranışlarına ve hayatına adapte etmesi ise öğrenme sonucunu ortaya çıkarmaktadır (Kearney, 2007).

2.1.1.4. Hazır Olma

Hazır olma, kişinin yaşamında yeni olarak öğreneceği ya da yaşam deneyimi olarak hayatına katacağı bir şey ya da durum karşısındaki tutumunu ifade etmektedir. Hazır olmanın etmenleri ise öğrenme, olgunlaşma, özmotivasyon, zihinsel ve fiziksel gelişimler olarak tanımlanabilir. Bir yaşantıyı öğrenmeye hazır olmayan çocuğa o yaşantıyı öğretmeye çalışmak çocukta birtakım kalıcı ve olumsuz davranışlar bırakabilir. Bireyin bir öğrenmeyi gerçekleştirebilmesi için o öğrenme ile bilgi altyapısının olgunluğunun, yeteneğinin ve motivasyonunun sağlık durumuna etkisi büyüktür (Yenibaş, 2007).

2.1.2. Gelişimin Dönemleri ve Özellikleri

Gelişim baştan ayağa, içten dışa ve doğumdan ölüme kadar diye tanımlanması mümkündür. Bu anlamda insanın doğum ve ölüm arasındaki süreçlerini incelemek ve değerlendirmek için çeşitli evrelere ayırmış bulunmaktadırlar. Bu evreleri inceleyen alanlar ise en başta psikoloji ve özel alanı olan gelişim psikolojisi olmaktadır. İnsan gelişimi fiziksel, psikomotor, bilişsel, dil, sosyal, duygusal, ahlak ve kişilik gelişimi olmak üzere geniş bir süreçtir (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, 2009).

2.1.3. Fiziksel Gelişim

İnsan bedenini oluşturan tüm organlar, kas ve kemik yapısı, duyu organlarının gelişmesi, boy ve kilodaki değişimlerinin olması insanın fiziksel gelişimini oluşturmaktadır. Ayrıca fiziksel gelişim insan yapısındaki zihin gelişimini, psikososyal gelişimini ve duygusal gelişim sürecenini etkilemektedir (Davison & Lawson, 2006).

2.1.3.1. Doğum Öncesi Dönemdeki Gelişim

Doğum öncesi dönem, bebek yapısının döllenme aşamasından başlayıp bebeğin doğduğu ana kadar süregelen gelişim aşamasıdır. İnsan oluşumunda fiziksel gelişim en çok bu dönemde yaşanmakta olup bedenın temel yapısı ve organları doğum öncesi dönemde oluşmaktadır (İrkin, 2012).

2.1.3.2. Doğum Sonrası Dönemdeki Gelişim

Bu dönemdeki evreler 4 şekilde sıralanabilir. Doğumun gerçekleşmesinden sonraki dönemi ilk 2 seneyi kapsayan bir dönem olan bebeklik, okul dönemine kadar olan süreci kapsayan çocukluğun ilk evresi ve ergenliğe kadar olan süreci kapsayan çocukluğun orta evresi ve bu evrelerin sonuncusu olan ergenlik dönemini kapsamaktadır. Bebeklik çağı ilk iki sene olan ve gelişimin en hızlı olduğu dönemlerden biridir. İlk çocukluk döneminde; zihinsel gelişim ve aktiviteler artmakta aynı zamanda bunu takip eden fiziksel ve sosyal gelişme de olmaktadır. Bu süreçte çocuğun sosyal çevresinin farkına varması dil ve iletişim becerilerinin oluşmasının sağlandığı dönem olmaktadır. Yine bu dönemde cinsiyet farklarının algılanıp rollerin oluştuğu dönem denebilmektedir. Orta

Çocukluk evresi zihinsel işlem yeteneklerinde önemli gelişmelerin görüldüğü dönemi kapsamaktadır. Ergenlik Çağı ise bedensel ve duygusal büyümenin hızlı olduğu, yetişkinliğe geçişin hazırlandığı ve özgürlük, bağımsızlık gibi duyguların birey içinde ağır bastığı dönemi ifade etmektedir. Bu dönemde bedensel büyümenin artması bedensel uzuvların kontrolünün zor olmasına ve bu dönem çocuklarının üzerinde zor disiplin kurulmasına sebep olmaktadır (İrkin, 2012).

2.1.4. Psikomotor Gelişim

Bu evre de gelişim ve öğrenme gibi ömür boyu süren ve devam eden evrelerden birtanesidir. Psikomotor gelişim fiziksel ve fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayabilmesini ve sosyal hayat için kendini geliştirebilmesini sağlayan en önemli etmenlerden biridir. Sosyal hayat içerisindeki aktif rollerin pekişmesini ve gelişmesini sağlayabilmek için psikososyal ve psikomotor gelişimin de birbirini takip etmesi gerekmektedir (Yalçın, 2010).

2.1.4.1. Büyük Kas Motor Becerileri

Motor becerilerinin kaba olanı ve gündelik hayat içerisinde fiziksel hareket ve davranışları sağlayan motor becerilerini ifade eder. Zihinsel olmayan aktivite eden davranış kalıplarını tanımlamaktadır. Çocukların emeklemesi, yürümesi veya diğer fizyolojik ihtiyaçlarını gidermesi bunun bir örneğidir (Yalçın, 2010).

2.1.4.2. Küçük Kas Motor Becerileri

İnce kas becerileri ya da ince kasların aktif kullanılmasını ifade eden motor becerileri el ve parmakların kullanılmasını sağlayan becerilerdir. Kişini parmaklarını hareket ettirmesi, yazması, resim çizmesi veya herhangi birşeyi eliyle tutması bunu örneklendirmektedir (Yalçın, 2010).

2.1.5. Bilişsel Gelişim

Bilişsel gelişim, zihinsel ve sinirsel gelişimin yaş grubu özelliklerine uygun bir şekilde gerçekleşmesi, bütünsel olarak algılanması ve bunu yaşama adapte etme sürecini

kapsamaktadır. Bu gelişim türünün işlevi kişinin sosyal hayat içerisindeki problem çözme, sorun algılama ve adaptasyon işlevlerini yerine getirmesini sağlamaktadır. Bilişsel gelişim dört evrede ele alınabilir (Huesmann, 2007).

2.1.5.1. Duyusal - Hareket Dönemi (0–2 Yaş Arası)

Bebeklik dönemi dediğimiz süreci kapsayan ve iki yaşına sonuna kadar olan süreci kapsar. Bu süreçte çocuğun dış dünyayı keşfetme, algılama ve anlamlandırma süreci hakimdir. Birincil bağ yine anneyle kordon bağı ve emme yoluyla çocuğun anne ile olan bağının korunmasına devam edilen süreçtir. Anne ile bu süreçte kurulan bağ çocuğun olumlu bağlanma sürecini gelecek için şekillendirmektedir. Bu dönemde bebek dünyayı ve nesnelere oral olarak keşfetmeye çalışmaktadır. Bu sebeple nesnelere ağıza alma davranışı yaygındır ayrıca bu dönemde bebekler nesne sürekliliğini de yeni yeni öğrenmektedir (İrkin, 2012).

2.1.5.2. İşlem Öncesi Dönem (2–7 Yaş Arası)

İlk çocukluk dediğimiz dönemi kapsamaktadır. Bu dönemde çocukların dil gelişimi hızlanmaktadır. Merak ve hayalgücünün hakim olduğu bir yaş dönemi diyebiliriz. Nesnelere ve bunların isimlerinin öğrenilmesiyle birlikte sosyal ve dilsel iletişimin arttığı bir dönemdir. Bu dönemde soyut düşünme kabiliyeti gelişmemiştir. Cinsiyet rollerinin pekiştiği ve ayırımın arttığı bir süreci de ifade etmektedir. İlkokuldaki çocukların kız erkek ayrı oturmaları ve oturmak istemeleri bunun bir örneğidir (İrkin, 2012).

2.1.5.3. Somut İşlem Dönemi (7–11 Yaş Arası)

Somut işlem dönemi çocukların okula başladıkları dönemle başlayıp 11 yaş sürecinde sona ermektedir. Bu süreçte çocukların kitleyi algılama biçimleri, sosyal iletişim ağı kurma çabaları ve gerçekle hayal arasındaki farkları belirginleştirme faaliyetleri keskinlik kazanmaktadır. Ayrıca cinsiyet rolleri ve buna özgü davranış kalıplarının farklarını algılamaları da belirgin olarak bu dönemde gerçekleşmektedir. Ayrıca bu dönemde ben merkezci düşünme güç kaybedip toplumsal ve kitle gözünden sosyal ilişkileri ve dünyayı algılamaları belirginleşmektedir (Zimmerman & Christakis, 2007). Bu döneme özellikle somut işlem dönemi denmesinin sebebi çocukların zihinsel

algılayışlarını somut ve nesnel yaşantılar üzerine düşünmesinden kaynaklıdır. Soyut işlem eylemi ileriki yaşlarda oluşacaktır. İşlem öncesi dönemde çocuk bir özelliğe göre sınıflandırma yaparken somut işlem döneminde ise çocuk bir çok özelliğe bağlı olarak çoklu sınıflandırma yapabilmektedir (Strasburger, Jordan, & Donnerstein, 2010).

2.1.5.4. Soyut İşlem Dönemi (11 Yaş ve Üstü)

Soyut işlem dönemi genel olarak ergenlik sürecine tekamül etmektedir. Böylelikle zihinsel, mantıksal, bedensel ve biyolojik büyümenin hız kazandığı ve geliştiği bir dönemi ifade eder. Bundan önceki süreçlerde salt olarak nesnel dil ve yaşantısal yönden anlamlandırma hakimken bu dönemde karşılaştırma, duysal, duygusal ve mantıksal açıdan sentez üretme yetisi hakimiyet kazanmıştır. Tek yönlü bakmaktan ziyade öğrenilen, edinilen ve deneyimlenen bütün kazanımların karma halinin ilk sentez halinin elde edilmeye başlandığı süreç de denilebilir (İrkin, 2012). Ergenlik dönemi bireyleri 17-18 yaşlara geldiğinde, duyguları noktasında diğer bireylerden farklı olmadığını ve sosyal çevresinde bulunan bireylerin kendisiyle çok ilgilenmediğini anlamaya başlar. Bu süreçten sonra ergen birey bu farkındalığın getirdiği rahatlık sayesinde kendisiyle daha az ilgilenmeye başlar ve daha gerçekçi bir benlik kavramı geliştirmeye başlar (Strasburger, Jordan, & Donnerstein, 2010).

2.1.6. Dil Gelişimi

Konuşma eyleminin başlaması çeşitli vücutsal fonksiyonların gelişmesi, psikomotor becerilerinin kazanılması, ağız ve dil kaslarının bu eylemi gerçekleştirebilecek dereceye erişmesi ile oluşur. Ayrıca konuşma ve iletişim kurma isteği hissedilmesinin devamında dil gelişimi hız kazanmaktadır. Çocuğun bu iletişim kurma ihtiyacı da konuşma öncesi dil eğitiminin bir parçasıdır. Çocuklardaki dil gelişimi evreler halinde gerçekleşmektedir (Yalçın, 2010);

Yenidoğan dönemi (0-6 hafta): Bu ilk dönemde istem dışı ses çıkarma görülür. Doğumdan sonraki üç haftalık süreçte bebek bütün uyaranlara aynı sesle karşılık vermektedir.

Gıgıldama Dönemi (6 hafta-3 ay): Bu dönem mırıldanma döneminin başlangıcıdır. Ses üretimi refleksiftir. Çocuk, sesi, ses olarak çıkardığının farkındadır. Çıkardığı seslerden doyum sağlar. Kendiliğinden farklı sesler çıkarır.

Ses-Sözcük (Tekrarlama-Çeşitlenmiş Mırıldanma) Dönemi (9-12 ay): Bu dönemde çıkarılan sesler ana dile ait seslerdir. Bebek ana dilinin ses örüntülerinin farkına varır ve ses çıkarma esnasında bu sesler üzerinde daha çok durur.

İlk Sözcükler ve Tek Sözcüklü Cümleciklerle Konuşma Dönemi (12-18 ay): Bu dönemde çocuk gerçek konuşmaya geçmiştir. Sözcük rastlantısal olarak sesle oynamanın bir sonucu olarak ortaya çıkar ve tekrarlamalar yoluyla uygun bir şekil alarak kuvvetlenir. Çocuk sözel olarak ifade edemediği isteklerini beden hareketlerini de katarak anlatmaya çalışmaktadır.

İki Sözcüklü Birleşimler Dönemi (18-24 ay): Bu dönemde çocuk yeni sözcükler öğrenir, deneyimlerini algılar ve yetişkinler tarafından sözcük öğretilir. Öğrendiği sözcükleri tekrarlar. Zorlamasız ve kolay çıkarılan hece ve sözcükler sık sık tekrarlanır.

2-3 Yaş Dönemi: Bu dönem dilbilgisi yeteneğinde ve sözcük hazinesinde en hızlı gelişimin olduğu dönemdir. Çocuk yetişkin konuşma seslerinin üçte ikisini öğrenir.

3-4 Yaş Dönemi: Çocuklar çoğunlukla bu dönemde anadilinin yapılarını öğrenir ve kendini iyi bir biçimde ifade edebilir. Bir yetişkin gibi konuşur.

4-5 Yaş Dönemi: bu dönemde konuşmanın ilk aşamalarını geçtiği için konuşma etkinliği ve doğruluğu artar. Kız çocukları dili erkeklerden daha becerili bir şekilde kullanırlar. Sözcük kullanım oranlarında da artış ve kendine dönük konuşma devam eder. Önceki dönemlere göre, daha karmaşık cümle yapısını kullanmaya başlar.

2.1.7. Sosyal Gelişim

Kişinin doğumdan sonraki dönem ile birlikte ilk olarak anne ile sonrasında sosyal öğrenme elde eden baba ve kardeşlerle meydana getirdiği iletişimin doğurduğu sonuçtur. Sosyal gelişime hız kazandıran faktörler ise çocuğun süreç içerisinde fiziksel, zihinsel ve biyolojik gelişimini devam ettirerek dış çevreye açılmasıyla oluşur. Bu süreç akranlarla iletişim, okul döneminde alınan öğretim ve kurulan sosyal ilişkiler ve sonrasında iş yaşamı olarak sıralanabilir. Sosyal yönden gelişim toplumun norm ve

değerlerini bilmek dinamiklerini tespit etmekle ortaya çıkar. Bu nedenle adaptasyon da sosyal gelişimin etkilenen öğelerinden olmaktadır. Sosyal gelişimini düzenli elde etmiş veya eden kimsenin toplumla olan adaptasyon süreci de doğru orantılıdır. Çocukların gençlik çağlarında ve sonrasındaki dönemde topluma daha kolay adapte olabilmesi için öncelikle ailede başlayan ve sonrasında okul yaşamı, iş yaşamı olarak devam eden süreçte sosyal gelişimlerinin düzenli olması önemlidir (Chaudron, 2015).

2.1.7.1. Bebeklik Döneminde Sosyal Gelişim

Sosyal gelişimin bebek için ilk adımlarının atıldığı dönem doğum sonrasında bebeğin ihtiyaçları doğrultusunda kurulan bağ ile başlar. Bu dönemde bebekle anne ve babanın kurduğu bağlanma bebek için büyük önem arz etmektedir. Güvenli bağlanma oluşturulması çocuğun gelecek yaşamında kuracağı iletişim ve sosyal ilişkilerini büyük oranda etkilemektedir (İrkin, 2012).

2.1.7.2. İlk Çocukluk Döneminde Sosyal Gelişim

Bu dönem 2 yaşın sonu ile 7 yaş arasını kapsamaktadır. Keşif dönemi ve anlamlandırma dönemi diye de adlandırabiliriz. Bu süreçte büyüme gibi gelişme de içten dışa oluşmaktadır. Sosyal iletişimin yapı taşı olan ailede başlayan bu süreç kişinin bulunduğu sosyal ağ ve sistemlere göre yer bulmaktadır. Bu süreçte aileye olan bağımlılık bir nebze azalsa da yine de okul dönemine kadar önemini korumaktadır. Fakat 4-5 yaş döneminde çocuklar akran oyunu ve iletişimine de kendilerini açmış bulunmaktadır. Bu dönemde çocuktaki ilgi ebeveynlerden ziyade akranlarına karşıdır. Bunun nedeni ise çocuktaki zaman içerisinde değişen bilişsel ve dil gelişimindeki yeteneklerdir (Oluwadare, 2014).

2.1.7.3. Orta Çocukluk Döneminde Sosyal Gelişim

Orta çocukluk döneminde çocuk ilköğretim dönemine başlayarak daha geniş sosyal çevreye sahip olmaktadır. İlk çocukluk döneminde okul öncesi eğitimden faydalanamayan çocuk, yeni sosyal çevreye uyum sağlamada sorun yaşayabilmektedir. İlköğretim döneminde çocuğu bekleyen yeni görev ve sorumluluklar vardır. Bunlar okul kuralları, okul yaşantısında tanıyacağı ve iletişim halinde olacağı sınıf arkadaşları,

öğretmenleri ve okul yöneticileridir. Bu dönemde çocuğun ilgisi oyun ve oyuncaklardan ziyade dersler ve ödevler üzerinde olacaktır. Ayrıca bu dönemde çocuk fiziksel olarak ebeveynlerden uzaklaşacak ve beraber geçirdikleri süreç kısılacaktır. Orta çocukluk döneminde gerçekleşecek olan bütün bu farklılıklar çocuğun içerisinde bulunacağı sosyal çevresiyle uyumunu zorlaştıran nedenlerdendir (Yenibaş, 2007). İlk çocuklukta olduğu gibi, orta çocuklukta da sosyalleşmenin etkileri önce aile içinde gözlemlenir. Anne babanın çocuk ile sıcak bir ilişkiye sahip olması, çocuğun sorumlu ve kendini denetleyebilir bir kişilik geliştirmesine yardım etmektedir. Bunun tersine, anne baba ile çocuk arasındaki düşmanca bir ilişki, çocuğun saldırgan davranışlar göstermesine, güvensiz, utangaç kişilik özellikleri geliştirmesine neden olmaktadır (Rani & Attavar, 2018).

2.1.7.4. Ergenlikte Sosyal Gelişim

Ergenlik, cinsiyete göre değişiklik gösterse de genellikle 12-18 yaş arası dönem özelliklerini yansıtan bir aşamadır. Sosyal uyumda zorluk çekilen ve bunun oluşması için çeşitli ihtiyaçların giderilmesi gereken bir süreçtir. Ergenlik sürecinde ihtiyaçların artması ve bu ihtiyaçların giderilmesi ergenin sosyal uyumuyla orantılıdır. Buna bağlı olarak ergenlik dönemi sosyal gelişimin ve sosyal uyumun geliştiği yıllar olarak nitelendirilebilir (Ramos, López, & Torrecilla, 2018).

Ergenlik dönemi olarak tanımlanan 12-18 yaş arası bireydeki kimlik ve rol karmaşasının yaşandığı aşamadır. Bu aşamanın temel problemi bireyselleşme olgusundaki benlik gelişimindeki farklılıklardır. Benlik gelişimi evresinde ergen bazı sorulara cevap arar. Bu sorular kendisine yönelik ve yaşamı anlamlandırmaya yönelik olan; kendinin kim olduğu, neden varolduğu, yaşamına yönelik ne yapmak ve nasıl yönlendirmek istediği gibi sorulardır. Ergen bu dönemde bazı sorunlarla da karşı karşıyadır. Ergen bir yandan sosyal çevre tarafından toplumca kabul gören değer, inanış ve amaçlara yönelme baskısı ile diğer yandan da vücudunda hızla değişen fizyolojik gelişmelerle başa çıkmak için çaba sarfetmektedir. Bütün bu döneme bakıldığında ergenlik, ergenin kendi bedeni, duyguları ve toplumla yaşadığı psikolojik, fizyolojik, sosyal yönden çatışma ve karmaşaların olduğu bir süreçtir (Çetinkaya, 2019).

2.2. Teknolojinin Çocuklara Etkisi

2.2.1. Teknoloji Ve Çocuk

Teknoloji kavramı çok geniş bir kavram olmakla beraber insan hayatında da çok geniş bir yer kaplamaktadır. Özellikle günümüze bakıldığında teknolojinin insan hayatındaki yeri ne kadar büyük olduğu görünmektedir. Teknolojinin çocuklar üzerindeki etkisi dendiğinde akla gelen birçok alet vardır. Bunların başında televizyon, bilgisayar, video oyunları ve telefon gelmektedir. Bu teknolojik aletler çocuklar üzerinde olumlu etkiler bıraktığı kadar olumsuz etkilerde bırakmaktadır (Mazılı, 2019). Teknoloji bir yandan çocukları sosyalleştirirken bir yandan da sosyal hayattan koparmaktadır. Çocukların bilgisayar, internet ve televizyon karşısında çok vakit geçirmeleri, çocukların hem eğitim hayatını olumsuz yönde etkilemiştir hem de önemli sağlık sorunlarını beraberinde getirmiştir (Sezgin, 2016). Günümüzde teknolojik aletlere kolay erişimle beraber çocuk temel ihtiyaçlarından önce telefon, tablet gibi dokunmatik ekranlı teknolojik aletleri kullanmayı öğrenmektedir. İnternet ise bu tür aletlerle beraber daha kolay erişimli olup internete ulaşma yaşı gün geçtikçe daha da düşmektedir. Teknolojik aletlerin sık kullanıldığı ve kolay ulaşımın sağlandığı alanlarda büyüyen çocukların teknolojik aletlere karşı bağımlılığı artmakta olup hayatlarının vazgeçilmez unsurları arasında olabilmektedirler (Karaca, Pekiyan, & Güney, 2007).

Günümüzde etkin ve yaygın teknolojik aletlerden olan televizyon, bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. Toplumun bir parçası olan çocuklar evlerde bu iletişim aracı ile sık sık karşı karşıya kalmakta olup televizyondan etkilenmektedirler. Yaşlarına, gelişim evrelerine, aile ve çevresel faktörlerine ve izlenen programlara göre çocukların televizyondan etkilenmeleri farklılıklar göstermektedir (Önder, 2011). Çocuklar, televizyonun doğru ve bilinçli kullanılması açısından olumlu etkilendiği gibi televizyon programlarının içerikleri, yönlendirmeleri ve bilinçsiz kullanılması açısından da olumsuz etkilenebilmektedirler. Çocuklar dış dünyayı tanımak ve anlamlandırmak yönünden televizyonun olumlu etkilerini doğru ve bilinçli kullanarak gerçekleştirebilirler. Fakat günlük yaşantımızda çocuklar çoğu zaman eğitici-öğretici yayınlardan çok, ailelerinin tercih ettikleri programları izlemektedirler. Televizyondan iletilen mesajlar karşısında korunmasız olan çocuklar, yaşamının belli süreçlerinde iletilen bu mesajlardan olumsuz etkilenebilirler (Büyükbaykal, 2011).

Televizyon, görsel ve işitsel uyarıları aynı anda sergileyerek çocuklar için eğlenceli ve dikkat çekici özelliğini ortaya koymaktadır. Buna bağlı olarak çocukların dünyaları, algılama ve anlama kapasiteleri, dış dünyaya karşı verdikleri tepkileri açısından televizyonun etkin bir rolü vardır. Televizyonun uzun süreli izlenmesi olumsuz etkileri açısından çocuklar üzerinde baskın olabilmektedir. Bu olumsuz etkilerinden biri çocukların içerisinde bulunduğu sosyal çevreleriyle etkileşimlerinde ve oyunlarında zihinsel performanslarını etkili bir şekilde kullanamamalarıdır. Ayrıca erken yaş dönemindeki çocukların aşırı televizyon izlemeleri bilişsel gelişimleri ve dil gelişimlerini önemli derecede etkilemektedir (Mustafaoğlu, Zirek, Özdiçler, & Yasacı, 2018).

2.2.2. Televizyon Ve Çocuk

Çocukların televizyon ile erken yaşta tanışmaları ve televizyon programlarına erken yaşlarda maruz kalmaktadırlar. Çünkü çocuklar yaşamlarının erken süreçlerinde evde bulunmaları ve zamanlarının büyük bölümünü ebeveynleri ile geçirmek zorunda olduklarından dolayı ebeveynlerinin izledikleri programları onlarla izlemek zorunda kalmaktadırlar. Bu süreçte çocukların yetişkin programlarından etkilendiği göz önünde bulundurularak televizyon programları seçilirken daha bilinçli ve düzeyli programlar seçilmelidir ve mümkün olduğunca çocuklar yetişkinlerin izlediği televizyon programlarından uzak tutulmalıdır (Funk, Baldacci, Pasold, & Baumgardner, 2004). Televizyon izleme ve program seçme bilincine sahip ebeveynlerin çocuklarının televizyon programlarının özellikle düzeye uygun olmayan türlerinden uzak tutulması ve korunması çocukların gelişimleri açısından da oldukça önemlidir (Güngör, 2014).

2.2.2.1. Çocukların Gelişiminde Televizyonun Etkisi

Televizyonun çocuklar üzerindeki yıkıcı etkisi oldukça fazladır. Tabiki bunu hissetmek veya yansımalarını görmek çocuğun ileriki yaşlarında ortaya çıkmaktadır. Önemli olan ise yıkıcı bir etki yaratabilecek bu materyali olumlu ve pozitif bir yönde kullanabilmektir. Çocukların televizyondan etkilenme biçim ve dereceleri yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir (Aktaş & Öztekin, 2007). Televizyonun genel olarak çocuklar üzerindeki etkisi şiddet, cinsiyet rolü, beslenme ve çevre gibi değişkenlerden oluşmaktadır. Ancak televizyonun okuma alışkanlığı ve hayal gücü

üzerindeki etkisi de önemli bir sorun teşkil etmektedir. Boş zamanların önemli bir bölümünü televizyon karşısında geçiren çocuklar, okuma alışkanlıklarını yitirmekte ve kendilerini kuşatan ekran karşısında zekalarını kullanma olanağından mahrum bırakılmaktadır (Dennison, Russo, Burdick, & Jenkins, 2004).

2.2.2.1.1. 0–2 Yaş Arasındaki Çocuklara Televizyonun Etkisi

Televizyon, erken yaş dönemi başta olmak üzere çocukların her gelişim dönemlerinde ilgi çeken bir araçtır. Televizyonun çok renkli ve hareketli olması çocukların dikkatini çekmesine sebep olmaktadır. Fakat nesnelerin sürekli hareket halinde olması ve çok renkli olması 0-2 yaş çocukları açısından zararlı olmaktadır. Çünkü belirli bir yaş grubundaki çocukların dünyayı ve çevreyi gözlemlene yapması, anlamlandırması gerekmektedir. Bu noktada televizyonun direkt olarak dikkat çekmesi çocukların diğer nesne ve yapıları görmesini, gözlemlenmesi engellemektedir. Öyle ki, 0-2 yaş arasında, bebeğin durağan ve sakin zihinsel işlemlere gereksinimi vardır. Fakat televizyondaki yoğun ışınların olması, değişken, hızlı ve sürekli akıcı olan görüntüler 0-2 yaş dönemi çocukların fiziksel ve bilişsel gelişimini olumsuz etkileyerek dikkatin sürekliliği üzerinde bozucu etkiye neden olmaktadır (Oruç, Tecim, & Özyürek, 2011).

2.2.2.1.2. 2–7 Yaş Arasındaki Çocuklara Televizyonun Etkisi

2-7 yaş arası çocukların bu dönemde bilişsel, dil ve fiziksel gelişiminin yoğun bir biçimde gelişmeye devam ettiği ve yine bu dönemde çocukların öz bakım becerilerinin kazanıldığı gözlemlenmektedir. Çocukların dil gelişimindeki farklılıkların yanında aile içi üyeleri ve sosyal çevresindeki bireylerle olan iletişim ve etkileşimleri süreç içerisinde artmaktadır. Okul öncesi dönemde dil gelişimi önemli bir faktör olup çocukların bu dönemde televizyon izleme ile dil gelişimi arasında olumsuz bir ilişki vardır. Dil gelişiminin önemli olduğu bu dönemde çocukların kelime hazinesi televizyon izleme oranına göre farklılık göstermektedir (Linebarger & Walker, 2005). Buna bağlı olarak televizyon izlemeyen çocukların kelime hazinesi daha geniş iken televizyon izleyen çocukların kelime hazinesi daha dardır. Buradan yola çıkıldığında televizyon izlemenin dil gelişimi üzereinde büyük etkisi vardır. Çocukların televizyonda yaşına uygun ve seviyeli programlar izlememesi bilişsel anlamda kafa karışıklığına neden olurken çocukların dil kullanımında argo kelimelere yer vermesi ve sokak ağzı

tabirlerini kullanması da dil gelişimine zarar vermektedir. Kullanılan televizyon dilinin çocukların konuşmalarına yansısıyla dil yapısındaki bozulmalar ve dilin yanlış, kurallara aykırı bir biçimde öğrenilmesi gerçekleşmektedir (Güngör, 2014).

2.2.2.1.3. 7–11 Yaş Arasındaki Çocuklara Televizyonun Etkisi

7-11 yaş arası çocukların ilköğretim sürecine başladığı dönemdir. İlköğretim süreci boyunca çocuklar okuma, yazma ve sayısal işlem becerilerini geliştirirken sosyal çevreyi anlamlandırma, mantık yürütme ve problem çözme becerilerinde önemli ilerlemeler gözlenmektedir. Özellikle bu dönemde çocuklar cinsiyetlerinin getirdiği rolleri öğrenmekte, gerçek dünya ile hayal dünyası arasındaki ayrımın farkına varmakta ve yine bu dönemde olayları diğer insanların gözünden görmeye başlamaktadırlar. Günümüzde çocuklar vakitlerinin büyük bir kısmını okulda geçirselerde kalan zamanın büyük bölümünü de televizyon karşısında geçirdikleri kabul edilmektedir (Mendoza, Zimmerman, & Christakis, 2007). Zamanın büyük bölümünün televizyon karşısında geçirmenin çocuklar üzerinde özellikle aile içi iletişim noktasında olumsuzluklar yarattığı görülmektedir. 7-11 yaş döneminde aşırı televizyon kullanımı çocukların yaratıcılıklarının azalmasına, hayal gücünün gelişmemesine, dikkat ve odaklanma sorunlarına, derslere karşı ilgisizliğe ve okuma-anlama üzerinde zayıflığa neden olmaktadır. Çocuklar televizyonun hızlı, akıcı ve dikkat çekici görselliklerine alıştıkları için ders kitaplarında kullanılan görsellikler ilgi çekici olmaktan çıkmış, çocuklar tarafından ders kitaplarına ve kullanılan materyale olan ilgi düşmüştür (Tümkan, 2004).

2.2.2.1.4. 11–18 Yaş Arasındaki Çocuklara Televizyonun Etkisi

11-18 yaş arası dönem ön ergenlik ve ergenlik dönemini kapsamaktadır. Bu dönem, çocuklarda fiziksel değişimlerin baş gösterdiği, bağımsızlık duygularının ortaya çıktığı, aile içerisinde ve sosyal çevresinde çatışmaların görüldüğü karmaşalarla dolu bir süreçtir. Ayrıca bu dönem çocukluktan yetişkinliğe geçiş süreci olarak kabul edilirken ergen, kendisine ve yaşamı anlamlandırmaya yönelik olan; kendinin kim olduğu, neden var olduğu, yaşamına yönelik ne yapmak ve nasıl yönlendirmek istediği gibi sorularla karşı karşıyadır. Ergen bu sorulara cevap ararken çeşitli rolleri denemekte ve artan bağımsızlık duyguları sonucunda kendi başına karar verme davranışları sergileyebilmektedir. Bu yönden arayışın hakim olduğu bu yıllarda televizyonda aykırı,

psikopatik ve aşırı cinsel dürtü uyandıran davranışların olduğu dizi, film ve eğlence programları olumsuz yönlendirmeye sebep olan kaynaklar olabilmektedir (Wethington, Pan, & Sherry, 2013). Televizyonda yayınlanan diziler, filmler ve magazin programları ergenin gelişmekte olan benlik algısını, kimlik arayışını ve rol modelini etkilemektedir. Televizyonun yönlendirici yanı sıra ergenin içerisinde bulunduğu bu önemli dönemde kendini bulmasını ve yaşama yönelik varoluş gayesini de etkilemektedir. Çocukların televizyonun olumsuz etkilerine bebeklik yıllarından ergenlik döneminin son evrelerine kadar maruz kaldığı görülmektedir. Fakat bu etkilenmeyi olumlu veyahut olumsuz çeviren durum ise bilinçli aile ve televizyonda izletilen programlardır (Erjem & Çağlayandereli, 2006).

2.2.3. Akıllı Telefonlar Ve Çocuk

Bilimin hızla ilerlemesi ile birlikte teknolojik aletlerin üretimi noktasında da gelişim gerçekleşmiştir. Bu gelişmeler ile beraber televizyon, bilgisayar, internet gibi aletlerin yanında şimdi akıllı cep telefonlar insanların hayatında önemli bir edinmiştir. Günümüzde telefonlardaki değişimler ve farklılıklar ön plana çıkmaya başlamıştır. En sık kullanılan teknolojik aletler arasında yer alan telefonun günümüzde özellikleri artırılarak geniş ve dokunmatik ekran ara yüzleri sayesinde akıllı telefonlar insanların vazgeçilmezi haline gelmiştir. Akıllı telefonların kullanım alanı çok geniş olmakla birlikte sadece yetişkinler, ebeveynler değil çocuklar da çok sık kullanmaktadır (Meral, 2017).

Akıllı telefonlar ile beraber insan yaşamına bir çok kolaylık gelmiştir. Ancak akıllı telefonlar bir çok olumsuzlukları da beraberinde getirmiştir. Akıllı telefonlara kolay ulaşımın sağlanması, fiyat konusunda temin edilmesinin kolay olması her yaşta ve her kesimden insanların kullanmasına vesile olmaktadır. Buna bağlı olarak akıllı telefonların olumsuz sonuçlarından her kesimin etkilenmesine sebep olmaktadır (Haverlag, 2013). Akıllı telefonların aşırı ve kontrolsüz kullanımı özellikle çocuklar ve gençler üzerinde sosyal, bilişsel ve fiziksel sorunlara yol açmaktadır. Akıllı telefonlar sözlü ve yüzyüze iletişim dışında farklı iletişim olanakları sunduğu için çocuk ve gençlerin yalnız ve utangaç bir yapılarının oluşmasına zemin oluşturmaktadır. Ayrıca aşırı ve kontrolsüz kullanımı durumunda akıllı telefonların çocuklar ve ergenler üzerinde saldırganlığı arttırdığı görülmüştür. Diğer bir sorun ise çocuk ve ergenlerin

dikkat sürelerinin kısılması, derslere karşı odaklanma problemlerinin yaşanması ve hiperaktivite davranışlarında artışın olmasıdır (Jinoh, 2014).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin yaptığı araştırmaya göre çocukların cep telefonu kullanma yaş ortalaması ile kullanım amaçları araştırılmıştır. Bu araştırma 06-15 yaş arası çocukları kapsamaktadır. Araştırma sonuçlarına göre; 6-10 yaş grubundaki cep telefonu kullanan çocukların cep telefonu kullanımına başlama yaşı 7, 11-15 yaş grubunda ise 11'dir. Cep telefonu kullanım amaçları arasında ilk sırayı %92,8 ile konuşma alırken, bunu %66,8 ile oyun oynama, %65,4 ile mesajlaşma, %30,7 ile internete girmek takip etmiştir. Bu veriler ışığında telefon kullanım yaşının oldukça düştüğü ve çocukları etkileyecek risklerin yüksek olduğu görülmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2013).

2.2.4. Bilgisayar, İnternet, Sosyal Medya Ve Çocuk

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak teknolojik cihaz sahipliğinin artması, internet altyapısının genişlemesi ile birlikte bilgisayar, akıllı telefon, dokunmatik ekranlı tablet gibi cihazların kullanımı çeşitlenmiş ve her yaş grubundaki bireylerin ulaşımı kolaylaşmıştır. Genellikle internet bağlantılı bu cihazları kullanmaya başlama yaşı gün geçtikçe düşmektedir (Mustafaoğlu, Zirek, Özdiñler, & Yasacı, 2018). Bilgisayar, internet, telefon, tablet gibi teknolojik aletler özellikle çocuklar üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilere neden olmaktadır. Bu etkiler göz önüne alındığında, ebeveynler sorumluluk alanlarını genişletmeli ve çocukların tehlikelere maruz kalmamaları için ebeveynlerin çocuklarının teknolojik aletlerin kullanımını takip etmeleri gerekmektedir (Brown, 2011).

Bilgisayar programları ve internet içerikleri, bilgiye ulaşmada, yaratıcılıkta ve problem çözme becerilerinin gelişiminde çocukların kişisel gelişimlerini desteklerken diğer yandan aşırı kullanım, kontrolsüz kullanım, amacı dışında ve bilinçsiz kullanım yönü ve kişisel becerilerin gelişiminin olumsuz etkilenmesi açısından bilgisayar programları ve internet kullanımında dikkat edilmesi gerekmektedir (Tüzün, 2002).

Teknolojik aletlerin hızla değişmesi ve gelişmesi bireylerin sosyal çevreleri ile olan iletişim, bağlantı kurma, çalışma ve boş vakitleri değerlendirme anlamında da değişime neden olmuştur. İletişim teknolojilerinin yaygınlaşmasıyla ebeveynler ve çocuklar bu

aletlerle olan ilişkilerini kuvvetlendirmişler, her geçen gün bu aletlerin yerleri bireylerin hayatlarında sağlamlaşmakta ve büyümektedir. Bilgisayar kullanımının yaygınlaşması medya ve sosyal medya kavramları her geçen gün çeşitlenip büyümekte olup aile içiinde ve çocuklar arasında da sosyal medya hızla yayılmaktadır. Sosyal medya, aileler arasında, çocuklar arasında iletişim aracı olarak görülmüş bu platformlarda kişilerarası ilişkilerde kendine yer bulmuştur. Ancak bu durum önemli olmakla birlikte çocukların, ailelerin iyi yönetilmesi gereken bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır (Yusufoglu, 2017).

Günümüzde ebeveynlerin ve çocukların sosyal medya en çok yaptığı etkinliklerden olmuştur. Sosyal medya bir yandan bireylerin kendilerini ifade aracı olmakta, diğer yandan da sanal dünyalarda kendini arayan bireyleri bünyesinde barınmaktadır (O'Keeffe & Clarke-Pearson, 2011). Çağımızın en güçlü kitle iletişim araçlarından biri olan bilgisayarlar ve yaşamımızda kısa sürede yer eden internet, bugün bilgi edinme, iletişimi sağlama, haberleşme ve eğlence amaçla kullanılmaktadır. Bilgisayarın hızla yayılması ve neredeyse her evde bulunması çocukların bilgisayara ve sosyal medyaya ulaşmasında önemli bir rol oynamaktadır (Ulusoy & Bostancı, 2014). Çocuklar bilgisayar ve interneti gerek okul hayatlarına yardımcı olmak için gerekse eğlence için kullanılmaktadırlar. Bu bağlamda bakıldığında bilgisayarlar iyi ve faydalı kullanıldığı takdirde geliştirilebilir ve çocukların eğitim hayatlarında önemli bir başyapıt olarak kullanılabilir. Bilgisayar ve internetin doğru kullanımı ebeveynlere ve çocuklara faydalı bir ortam oluşturabilir. Bilgiye ulaşmada kolaylık sağlama, uzak konumlarda bulunan diğer insanlarla iletişim kurmada aracı olması, daha kaliteli eğitim olanaklarını sağlama gibi bilgisayar, internet ve sosyal medya imkanlar sunmaktadır (Kelleci, 2008).

Bilgisayar ve sosyal medyanın bilgeye ulaşmada, bilgiyi paylaşmada, iletişimde kolaylık sağlamada faydası olduğu gibi yetişkinler ve çocuklar için çok fazla riskleri de vardır. Çocuklar genellikle sosyal medyayı oyun oynamak için ve eğlence amaçlı kullanılmaktadır. Sosyal medya sitelerinin bir çoğunun yaş sınırlaması olmasına rağmen bu sınıra pek uyulduğu söylenemez. Bu da çocukların sosyal medyanın tehlikelerinden etkileneceği anlamına gelir. Yaş sınırlamasının uyulmadığı sosyal medya sitelerinde çocukların karşılabileceği tehlikelerden bazıları; çocukları suça sürükleyecek kişilerle iletişim kurma, pornografik veya müstehcen paylaşımlara maruz kalma, öfke ve şiddet

içerikleriyle karşılaşma, bilişsel ve duygusal istismarla karşılaşmadır (Ulusoy & Bostancı, 2014). Ebeveynlere sosyal medya ve internetin tehlikeli yanlarından çocuklarını korumaları için bir çok görev düşmektedir. Sosyal medya ve internet sitelerini kullanım özellikleri ve şartlarına göre sıralayıp çocuklara açıklama yapmaları önemlidir. Çocukların bu tür tehlikelere maruz kalmamaları için ebeveynlerin çocukların ekran başında geçirdiği vakiti kısıtlaması gerekmektedir. Kısıtlanan vakit yerine elektronik olmayan eğlence oyunları, kitap okumaları ve beraber vakit geçirme fırsatları sunmak mümkündür (Arnas, 2005).

2.2.5. Dijital Oyunlar Ve Çocuk

Bilgisayar oyunları çocuk ve gençlerin günlük yaşamlarını, okul başarılarını başarılarını ve ruh sağlıklarını önemli ölçüde etkilemektedir. Günümüzde 13-19 yaş arası gençlerin ebeveynlerine göre daha yoğun internet kullandıkları oldukları belirlenmiştir. Ebeveynler bilgisayar ve interneti genellikle kendi işlerinin bir parçası olarak ve işle alakalı bilgi elde etmek için kullanırken 13-19 yaş arası çocuklar bilgisayar ve interneti daha çok oyunlar oynamak, müzik dinlemek ve yeni insanlarla tanışmak amacıyla kullanmaktadır (İnan Kaya, Mutlu Bayraktar, & Yılmaz, 2018).

Teknolojinin gelişmesi ve değişmesi çocukların oyun alışkanlıklarını da değiştirmiştir. Bilgisayar oyunu oynayan çocukların davranışları ve beyin aktiviteleri incelendiğinde, dijital oyunların bağımlılık yarattıkları çocukları olumsuz yönde etkileyebilecekleri ortaya çıkmıştır (Gürcan, Özhan, & Uslu, 2008). Çocukların bilgisayar başında fazla zaman geçirmeleriyle birlikte oluşan büyük problemlerinden biri de çocukların çok fazla radyasyona maruz kalmalarıdır. Bu çocuklarda başta fiziksel sorunlar olmak üzere; baş ağrısı, yorgunluk, baş dönmesi gibi rahatsızlıklara neden olmaktadır. Bilgisayar ve internet kullanımına psikolojik açıdan bakıldığında olumlu yönünden çok olumsuz yönleri göze çarpmaktadır. Bilgisayar başında uzun zaman harcayan çocuklarda dış dünyadan uzaklaşma ve buna bağlı olarak sosyal hayata karşı çekingenlik ortaya çıkmıştır (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, 2009).

Günümüzde dijital oyunlara televizyon, video/ses oynatıcı, bilgisayar, oyun konsolu, elde taşınabilir cihazlar, akıllı cep telefonları gibi farklı teknolojik cihazlar yoluyla erişilebilmektedir. Yeni teknolojik cihazlar video oyunlarının çocukların ebeveynleri veya daha büyük kardeşleri tarafından ücretsiz olarak satın alınmasına veya

yüklenmesine olanak sağlayarak çocukların erişimine zemin hazırlamaktadır. Çocuklar tarafından tercih edilen şiddet içerikli oyunlar zaman içerisinde agresif davranışlara yönlendirmekte olup çocukların dijital oyunlar dışındaki yaratıcılık isteyen oyun becerilerini de engelleyebilmektedir (Gürcan, Özhan, & Uslu, 2008). Dijital teknoloji kullanım alanlarının çoğalmasının ve özellikle de çocukların günlük yaşamlarının vazgeçilmez bir parçası haline gelmesinin, dış mekân oyun alanlarının giderek azalmasının çocuklar üzerinde olumsuz etkilere neden olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle ekran bağımlılığının ve teknolojik cihazlarda oyuna ayrılan sürenin uzamasının çocukların akranları ile yüz yüze iletişiminin ve grup oyunlarının azalmasına yol açtığı, tek başına oynanan oyunların ise artmasına neden olduğu görülmektedir (Mustafaoğlu, Zirek, Özdiñçler, & Yasacı, 2018).

3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntem bölümünde araştırmanın modeline, evren-örnekleme, veri toplama araçları ile toplanan verilerin analizlerine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma Konya ilinin farklı sosyoekonomik bölgelerinde yaşayan 10-12 yaş aralığında bulunan çocukların ebeveynlerini kapsamaktadır. Ebeveynlerin teknolojik aletlerin çocukların sağlığına etkilerine karşı bakış açılarını öğrenmek, bu konudaki farkındalıklarını değerlendirmek ve bu konudaki tutum ve davranışlarının araştırılacağı bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden olan ilişkisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modellerinden olan ilişkisel tarama modeli, geçmişte ya da şuan var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyen, değişkenler arası ilişkilerin muhtemel sonuçlarını ve ilişki seviyelerini ortaya koymaya çalışan araştırma yöntemidir (Karasar, 2014).

3.2. Araştırmanın Evreni Ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Konyailinin Selçuklu, Meram ve Karatay ilçelerindeki, 10-12 yaş grubunda bulunan 140 çocuğun ebeveynleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örnekleme, örneklemin evreni temsil edebilecek nitelikte olması amacıyla farklı sosyoekonomik düzeyden ve bölgeden seçilmesine önem verilmiştir. Bu amaç gözetilerek basit rastlantısal örnekleme yolu ile çalışmanın yapılacağı ebeveynler belirlenmiştir.

3.3. Araştırmanın Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak; 10-12 yaş arasında bulunan çocukların teknolojik aletlerin kullanmalarına yönelik ebeveynlerinin yaklaşımı, tutumu ve davranış düzeylerini ölçmek için Türel ve Gür tarafından 2019 yılında geliştirilen 5 alt bölüm ve 49 maddeden oluşan Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır.

Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği: Çocukların teknolojik aletlerin kullanmalarına yönelik ebeveynlerinin yaklaşımı, tutumu ve davranış

düzeylerini ölçmek için Türel ve Gür tarafından 2019 yılında geliştirilen ölçek 5 alt bölüm ve 49 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 5'li Likert tipi dereceleme uygulanmıştır. Bu sıralama “Kesinlikle Katılmıyorum, Katılmıyorum, Kısmen Katılıyorum, Katılıyorum ve Kesinlikle Katılıyorum” olarak tanımlanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Güvenirlik katsayısının sonucuna göre 49 maddeden oluşan ölçeğin toplam güvenilirlik katsayısı 0,77 olarak belirlenmiştir (Türel & Gür, 2019).

3.4. Verilerin Analizi

Bu araştırmanın istatistiki analizleri yapılırken SPSS 22 paket programları kullanılmıştır. Araştırmada frekans ve betimleyici istatistikler, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve bağımsız iki örneklem t testi kullanılmıştır

4. BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ölçeğine göre elde edilen ölçek puanlarının araştırmanın problem ve alt problemlerine yönelik bulgular ve bulguların tartışılmasına yer verilmiştir.

4.1. Araştırmaya İlişkin Demografik Bilgiler

Tablo 1. Ebeveynlerin Demografik Özellikleri (n=140)

Demografik Bilgiler	n	%
Meslek		
Memur	40	28,6
İşçi	26	18,6
Çalışmıyor	46	32,9
Serbest Meslek	24	17,1
Diğer	4	2,9
Eğitim Durumu		
İlkokul	12	8,6
Ortaokul	19	13,6
Lise	34	24,3
Lisans	57	40,7
Lisans Üstü	18	12,9
Yakınlık Derecesi		
Anne	86	61,4
Baba	47	33,6
Diğer	7	5,0
Yaş		
30 ve Altı	17	12,1
31-35	26	18,6
36-40	69	49,3
41-45	24	17,1
46-50	4	2,9
51 ve Üstü	0	0

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin yakınlık derecesine göre %61,4'ü anne, %33,6'sı baba ve %5,0'ı ise diğer ebeveynler olmuştur. Buna göre araştırmaya katılan ebeveynlerden anne oranının yüksek olduğu görülmüştür. Yaş grubu olarak %12,1'i 30 yaş ve altı, %18,6'sı 31-35 yaş arası, %49,3'ü 36-40 yaş arası, %17,1'i 41-45 yaş arası, %2,9'u 46-50 yaş arası olmak üzere 51 yaş ve üzeri hiç

katılımcı yoktur. Yaş sıralamasına göre en yoğun yaş grubu 36-40 yaş arası ebeveynlerin oluşturduğu grup olmuştur. Eğitim durumuna göre ebeveynlerin %8,6'sı ilkokul, %13,6'sı ortaokul, %24,3'ü lise %40,7'si üniversite ve %12,9'u lisans üstü eğitim sahibi olduğu görülmüş olup katılımcıların büyük oranı üniversite mezunudur. Mesleklerine göre ebeveynlerin %28,6'sı memur, 18,6'sı işçi, %32,9'u çalışmıyor, %17,1'i serbest meslek ve %2,9'u diğer meslek gruplarında çalıştıkları görülmüştür.

Tablo 2. Ebeveynlerin Teknolojik Araçları ve Programları Kullanma Durumları (n=140)

	n	
	Evet	Hayır
Evde Bilgisayar Bulunma Durumu	100	40
Evde İnternet Bulunma Durumu	96	44
Bilgisayar Kullanma Durumu	111	29
Aile Koruma Programı Kullanma Durumu	37	103
Çocuğu Güvenli İnternet Konusunda Bilgilendirme Durumu	77	63
E Posta Kullanma Durumu	87	53

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin evde bilgisayar bulunma durumuna göre %71,4'ünde bilgisayar bulunurken %28,6'sının evinde bilgisayar bulunmamaktadır. Evde internet bulunma durumu incelendiğinde ebeveynlerin %68,6'sının evinde internet bulunurken %31,4'ünde internetin bulunmadığı görülmüştür. Ebeveynlerin bilgisayar kullanma durumuna göre %79,3'ünün bilgisayar kullandığı, %20,7'sinin ise bilgisayar kullanmadığı belirlenmiştir. Bu üç madde göz önüne alındığında ebeveynlerin evlerinde bilgisayar, internet bulundurma ve bilgisayar kullanma oranlarının birbirine yakın olduğu görülmüştür. Ebeveynlerin e posta kullanma durumu incelendiğinde katılımcıların %62,1'i e posta kullanırken %37,9'unun e posta kullanmadığı görülmüştür. Ebeveynlerin aile koruma programı kullanma durumuna göre %26,4'ü koruma programı kullanırken ebeveynlerin %73,6'sının koruma programı kullanmadığı görülmüştür. Katılımcıların %55,0'ı çocuğunu güvenli internet konusunda bilgilendirirken %45,0'ının çocuğunu güvenli internet konusunda bilgilendirmediği görülmüştür.

Tablo 3. Okul Dönemi İçerisinde Çocukların Teknolojileri Kullanma Sıklığı (n=140)

Kullanma Sıklığı	n	%
Akıllı Telefon Kullanma Sıklığı		
1 Saatten Az	95	67,9
1-2 Saat	41	29,3
3-4 Saat	4	2,9
5-6 Saat	0	0
6 Saatten Fazla	0	0
Bilgisayar Kullanma Sıklığı		
1 Saatten Az	103	73,6
1-2 Saat	33	23,6
3-4 Saat	4	2,9
5-6 Saat	0	0
6 Saatten Fazla	0	0
Tablet Kullanma Sıklığı		
1 Saatten Az	103	73,6
1-2 Saat	33	23,6
3-4 Saat	4	2,9
5-6 Saat	0	0
6 Saatten Fazla	0	0
İnternet Kullanma Sıklığı		
1 Saatten Az	91	65,0
1-2 Saat	45	32,1
3-4 Saat	4	2,9
5-6 Saat	0	0
6 Saatten Fazla	0	0

Tablo 3'te okul dönemi içerisinde çocukların teknolojileri kullanma sıklığı incelenmiştir. Bu tabloya göre okul döneminde akıllı telefon kullanan çocukların %67,9'u 1 saatten az, %29,3'ü 1-2 saat, %2,9'u 3-4 saat arası akıllı telefon kullanmaktadır. Okul dönemi içerisinde 5-6 saat ve 6 saatten fazla akıllı telefon kullanan çocuk bulunmamaktadır. Okul döneminde bilgisayar kullanan çocukların 73,61'i 1 saatten az, %23,6'sı 1-2 saat, %2,9'u 3-4 saat arası bilgisayar kullanmaktadır. Okul dönemi içerisinde 5-6 saat ve 6 saatten fazla bilgisayar kullanan çocuk bulunmamaktadır. Okul döneminde tablet kullanan çocukların 73,6'sı 1 saatten az, %23,6'sı 1-2 saat, %2,9'u 3-4 saat arası tablet kullanmaktadır. Okul dönemi içerisinde 5-6 saat ve 6 saatten fazla tablet kullanan çocuk bulunmamaktadır. Okul döneminde

internet kullanan çocukların 65,0'ı 1 saatten az, %32,1'i 1-2 saat, %2,9'u 3-4 saat arası tablet kullanmaktadır. Okul dönemi içerisinde 5-6 saat ve 6 saatten fazla internet kullanan çocuk bulunmamaktadır. Tablo 3'e bakıldığında okul dönemi içerisinde kullanma sıklığı olarak 5-6 saat ve 6 saatten fazla hiçbir teknolojik alet kullanımının olmadığı görülmüştür. Elde edilen verilere göre bilgisayar ve tablet kullanımı sıklığı açısından iki durum için aynı sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Akıllı telefon, bilgisayar, tablet ve internet kullanım sıklığı değerlendirildiğinde okul döneminde kullanma sıklığı olarak en yüksek orana sahip kullanım sıklığının 1 saatten az olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Tatil Dönemi İçerisinde Çocukların Teknolojileri Kullanma Sıklığı (n=140)

Kullanma Sıklığı	n	%
Akıllı Telefon Kullanma Sıklığı		
1 Saatten Az	55	39,3
1-2 Saat	53	37,9
3-4 Saat	31	22,1
5-6 Saat	1	0,7
6 Saatten Fazla	0	0
Bilgisayar Kullanma Sıklığı		
1 Saatten Az	86	61,4
1-2 Saat	33	23,6
3-4 Saat	20	14,3
5-6 Saat	1	0,7
6 Saatten Fazla	0	0
Tablet Kullanma Sıklığı		
1 Saatten Az	73	52,1
1-2 Saat	44	31,4
3-4 Saat	23	16,4
İnternet Kullanma Sıklığı		
1 Saatten Az	67	47,9
1-2 Saat	51	36,4
3-4 Saat	20	14,3
5-6 Saat	1	0,7
6 Saatten Fazla	1	0,7

Tablo 4'e göre tatil dönemi içerisinde çocukların teknolojileri kullanma sıklığı incelendiğinde; tatil dönemi içerisinde akıllı telefon kullanan çocukların 39,3'ü 1

saatten az, 37,9'u 1-2 saat, %22,1'i 3-4 saat, %0,7'si ise 5-6 saat arası akıllı telefon kullanmaktadır. Okul dönemi içerisinde 6 saatten fazla akıllı telefon kullanan çocuk bulunmamaktadır. Tatil dönemi içerisinde bilgisayar kullanan çocukların 61,4'ü 1 saatten az, %23,6'sı 1-2 saat, %14'ü 3-4 saat, %0,7'si ise 5-6 saat arası bilgisayar kullanmaktadır. Okul dönemi içerisinde 6 saatten fazla bilgisayar kullanan çocuk bulunmamaktadır. Tatil dönemi içerisinde tablet kullanan çocukların %52,1'i 1 saatten az, %31,4'ü 1-2 saat, %16,4'ü 3-4 saat arası tablet kullanmaktadır. Tatil dönemi içerisinde 5-6 saat ve 6 saatten fazla tablet kullanan çocuk bulunmamaktadır. Tatil dönemi içerisinde internet kullanan çocukların %47,9'u 1 saatten az, %36,4'ü 1-2 saat, %14,3'ü 3-4 saat, %0,7'si 5-6 saat ve %0,7'si de 6 saatten fazla internet kullandığı görülmüştür. Tablo 4'e bakıldığında tatil dönemi içerisinde kullanma sıklığı olarak 6 saatten fazla olmayan teknolojik aletler akıllı telefon, bilgisayar ve tablet olup 6 saatten fazla kullanım sıklığı olan tek durum internet için söylenebilir. Buna bağlı olarak tatil döneminde internet kullanım sıklığı olarak 6 saatten fazla seçeneğini seçen sadece 1 ebeveynin olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Ebeveynlerin Çocuğun Teknolojik Uygulamaları Kullanımına İzin Verme Durumu (n=140)

İzin Verme Durumu	n	%
Sosyal Medya Hesabı Oluşturma Ve Kullanma Durumu		
İzin Veririm	16	11,4
Bilgi Dahilinde ve Denetim Altında İzin Veririm	67	47,9
İzin Vermem	57	40,7
Anlık Mesajlaşma Durumu		
İzin Veririm	17	12,1
Bilgi Dahilinde ve Denetim Altında İzin Veririm	84	60,0
İzin Vermem	39	27,9
Video/Film İzleme Durumu		
İzin Veririm	36	25,7
Bilgi Dahilinde ve Denetim Altında İzin Veririm	95	67,9
İzin Vermem	9	6,4

Tablo 5. Devamı Ebeveynlerin Çocuğun Teknolojik Uygulamaları Kullanımına İzin Verme Durumu (n=140)

İzin Verme Durumu	n	%
Oyun Oynama Durumu		
İzin Veririm	42	30,0
Bilgi Dahilinde ve Denetim Altında İzin Veririm	91	65,0
İzin Vermem	7	5,0
Çevrimiçi Oyun Oynama Durumu		
İzin Veririm	16	11,4
Bilgi Dahilinde ve Denetim Altında İzin Veririm	55	39,3
İzin Vermem	69	49,3
Müzik Dinleme Durumu		
İzin Veririm	96	68,6
Bilgi Dahilinde ve Denetim Altında İzin Veririm	42	30,0
İzin Vermem	2	1,4

Tablo 5'e göre ebeveynlerin çocuğun teknolojik uygulamaları kullanımına izin verme durumu incelendiğinde; sosyal medya hesabı oluşturma ve kullanma durumuna göre ebeveynlerin %11,4'ü izin verirken %47,9'u bilgi dahilinde ve denetim altında izin vermekte, %40,7'si ise izin vermemektedir. Anlık mesajlaşma durumuna göre ebeveynlerin %12,1'i izin verirken %60,0'u bilgi dahilinde ve denetim altında izin vermekte, %27,9'si ise izin vermemektedir. Video/film izleme durumuna göre ebeveynlerin %25,7'si izin verirken %67,9'u bilgi dahilinde ve denetim altında izin vermekte, %6,4'ü ise izin vermemektedir. Oyun oynama durumuna göre ebeveynlerin %30,0'ı izin verirken %65,0'ı bilgi dahilinde ve denetim altında izin vermekte, %5,0'ı ise izin vermemektedir. Çevrimiçi oyun oynama durumuna göre ebeveynlerin %11,4'ü izin verirken %39,3'ü bilgi dahilinde ve denetim altında izin vermekte, %49,3'ü ise izin vermemektedir. Müzik dinleme durumuna göre ebeveynlerin %68,6'sı izin verirken %30,4'ü bilgi dahilinde ve denetim altında izin vermekte, %1,4'ü ise izin vermemektedir. İnternette gazete, dergi okuma durumuna göre ebeveynlerin %64,3'ü izin verirken %33,6'sı bilgi dahilinde ve denetim altında izin vermekte, %2,1'i ise izin vermemektedir. Tablo 5'e göre izin verme durumunun en yüksek orana sahip olduğu teknolojik uygulama %68,6 ile müzik dinleme, bilgi dahilinde ve denetim altında izin

verme durumunun en yüksek orana sahip olduğu teknolojik uygulama %67,9 ile video/film izleme olurken izin vermeme durumunun en yüksek orana sahip olduğu teknolojik uygulamanın %49,3 ile çevrimiçi oyun oynama olduğu görülmüştür. Tablo 5'e göre izin verme durumunun en düşük orana sahip olduğu teknolojik uygulama %11,4 ile çevrimiçi oyun oynama, bilgi dahilinde ve denetim altında izin verme durumunun en düşük orana sahip olduğu teknolojik uygulama %30,0 ile müzik dinleme olurken izin vermeme durumunun en düşük orana sahip olduğu teknolojik uygulamanın %1,4 ile müzik dinleme olduğu görülmüştür.

4.2. Araştırmanın Alt Problemlerine İlişkin Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ölçeğinden alınan puanların meslek, eğitim durumu, yakınlık derecesi, yaş ve aylık gelir durumu bağımsız değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir ve araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.2.1. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Mesleklerine Göre Anlamli Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 6. Ebeveynlerin Mesleklerine Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

Memur n=40		İşçi n=26		Çalışmıyor n=46		Serbest Meslek n=24		Diğer n= 4		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	0,193	0,942
45,30	5,39	45,00	6,56	46,06	5,33	45,16	5,96	45,75	7,80		

Tablo 6'ya göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları meslek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan mesleği memur olanların puanlarının ortalaması 45,30, işçi olanların puanlarının ortalaması 45,00, çalışmalayanların puanlarının ortalaması 46,06, serbest meslek olanların puanlarının ortalaması 45,16 ve diğer meslek olanların puanlarının ortalaması ise 45,75 olduğu görülmüştür.

4.2.2. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Eğitim Durumlarına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 7. Ebeveynlerin Eğitim Durumlarına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

İlkokul n=12		Ortaokul n=19		Lise n=34		Lisans n=57		Lisansüstü n=18		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	1,479	0,212
45,16	6,05	47,94	6,05	45,50	5,70	44,45	5,65	46,33	4,87		

Tablo 7'ye göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan eğitim durumu ilkokul olanların puanlarının ortalaması 45,16, ortaokul olanların puanlarının ortalaması 47,94, lise olanların puanlarının ortalaması 45,50, lisans olanların puanlarının ortalaması 44,45 ve lisansüstü olanların puanlarının ortalaması ise 46,33 olduğu görülmüştür.

4.2.3. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Yakınlık Derecesine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 8. Ebeveynlerin Yakınlık Derecesine Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

Anne n=86		Baba n=47		Diğer n=7		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	0,715	0,491
45,94	5,57	44,78	6,06	44,57	4,85		

Tablo 8'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları yakınlık derecesine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan yakınlık derecesi anne olanların puanlarının ortalaması 45,94, baba olanların puanlarının ortalaması 44,78 ve yakınlık derecesi diğer olanların puanlarının ortalaması ise 44,57 olduğu görülmüştür.

4.2.3. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Yaşlarına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 9. Ebeveynlerin Yaşlarına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

30 ve Altı n=17		31-35 Arası n=26		36-40 Arası n=69		41-45 Arası n=24		46-50 Arası n= 4		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	1,400	0,237
43,52	4,84	45,46	5,52	45,42	5,42	46,25	6,99	50,50	4,79		

Tablo 9'a göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan yaşlarının 30 yaş ve altı olanların puanlarının ortalaması 43,52, 31-35 yaş arası olanların puanlarının ortalaması 45,46, 36-40 yaş arası olanların puanlarının ortalaması 46,25 ve 46-50 yaş arası olanların puanlarının ortalaması ise 50,50 olduğu görülmüştür.

4.2.4. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Aylık Gelirlerine Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 10. Ebeveynlerin Aylık Gelirlerine Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

1000 TL ve Altı n=3		1001-2000 TL Arası n=6		2001-3000 TL Arası n=41		3001-4000 TL Arası n=29		4000 TL ve Üstü n= 61		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	1,459	0,218
48,66	1,15	46,16	8,37	46,78	5,66	43,82	5,72	45,18	5,44		

Tablo 10'a göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları aylık gelir değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan aylık geliri 1000 TL ve altı olanların puanlarının ortalaması 48,66, 1001-2000 TL arası olanların puanlarının ortalaması 46,16, 2001-3000 TL arası olanların puanlarının ortalaması 46,78, 3001-4000 TL arası olanların puanlarının ortalaması 43,82 ve 4000 TL ve üstü geliri olanların puanlarının ortalaması ise 45,18 olduğu görülmüştür.

4.2.5. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Evde Bilgisayar Bulunma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 11. Ebeveynlerin Evde Bilgisayar Bulunma Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

	Evde Bilgisayar Bulunma Durumu				t	p
	Evet n=40		Hayır n=100			
Ebeveyn Davranışı	Ort	SS	Ort	SS		
	45,44	5,33	45,60	6,60	-0,149	0,881

Tablo 11'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları evde bilgisayar bulunma durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan evinde bilgisayar bulunanların puanlarının ortalaması 45,44, bulunmayanların puanlarının ortalaması ise 45,60'tır.

4.2.6. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Evde İnternet Bulunma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 12. Ebeveynlerin Evde İnternet Bulunma Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

	Evde İnternet Bulunma Durumu				t	p
	Evet n=96		Hayır n=44			
Ebeveyn Davranışı	Ort	SS	Ort	SS		
	45,11	5,38	46,29	6,33	-1,139	0,257

Tablo 12'ye göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları evde internet bulunma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan evinde internet bulunanların puanlarının ortalaması 45,11, evinde internet bulunmayanların puanlarının ortalaması ise 46,29'dur.

4.2.7. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Bilgisayar Kullanma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 13. Ebeveynlerin Bilgisayar Kullanma Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

	Bilgisayar Kullanma Durumu				t	p
	Evet n=111		Hayır n=29			
	Ort	SS	Ort	SS		
Ebeveyn Davranışı	45,53	5,56	45,31	6,30	0,185	0,853

Tablo 13'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları bilgisayar kullanma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan bilgisayar kullananların puanlarının ortalaması 45,53, bilgisayar kullanmayanların puanlarının ortalaması ise 45,31'dir.

4.2.8. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Aile Koruma Programı Kullanma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 14. Ebeveynlerin Aile Koruma Programı Kullanma Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

	Aile Koruma Programı Kullanma Durumu				t	p
	Evet n=37		Hayır n=103			
	Ort	SS	Ort	SS		
Ebeveyn Davranışı	45,43	3,96	45,50	6,22	-0,081	0,936

Tablo 14'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları aile koruma programı kullanma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan aile koruma programı kullananların puanlarının ortalaması 45,43, aile koruma programı kullanmayanların puanlarının ortalaması ise 45,50'dir.

4.2.9. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin Güvenli İnternet Konusunda Bilgilendirme Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 15. Ebeveynlerin Güvenli İnternet Konusunda Bilgilendirme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

	Güvenli İnternet Konusunda Bilgilendirme Durumu				t	p
	Evet n=77		Hayır n=63			
	Ort	SS	Ort	SS		
Ebeveyn Davranışı	46,19	5,22	44,61	6,16	1,637	0,104

Tablo 15'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çocuğu güvenli internet konusunda bilgilendirme durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğu güvenli internet konusunda bilgilendirenlerin puanlarının ortalaması 46,19, çocuğu güvenli internet konusunda bilgilendirmeyenlerin ortalaması ise 44,61'dir.

4.2.10. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Ebeveynlerin E Posta Adresi Kullanma Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 16. Ebeveynlerin E Posta Adresi Kullanma Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

	E Posta Adresi Kullanma Durumu				t	p
	Evet n=87		Hayır n=53			
	Ort	SS	Ort	SS		
Ebeveyn Davranışı	45,33	5,53	45,73	6,00	-0,404	0,687

Tablo 16'ya göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları e-posta kullanma durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan e-posta kullananların puanlarının ortalaması 45,33, e-posta kullanmayanların puanlarının ortalaması ise 45,73'tür.

4.2.11. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Akıllı Telefon Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 17. Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Akıllı Telefon Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

1 saatten az n=103		1-2 saat n=33		3-4 saat n=4		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	1,837	0,163
46,01	5,56	43,84	6,14	45,25	3,59		

Tablo 17'ye göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çocuğun okul dönemi akıllı telefon kullanım sıklığına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğu okul döneminde 1 saatten az akıllı telefon kullananların puanlarının ortalaması 45,63, 1-2 saat kullananların 45,19, 3-4 saat kullananların ise 45,00'dir.

4.2.12. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Bilgisayar Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 18. Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Bilgisayar Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

1 saatten az n=95		1-2 saat n=41		3-4 saat n=4		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	0,098	0,907
45,63	5,60	45,19	6,18	45,00	3,40		

Tablo 18'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çocuğun okul dönemi bilgisayar kullanım sıklığına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğu okul döneminde 1 saatten az bilgisayar kullananların puanlarının ortalaması 46,01, 1-2 saat kullananların 43,84, 3-4 saat kullananların ise 45,25'dir.

4.2.13. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Tablet Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 19. Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde Tablet Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

1 saatten az n=91		1-2 saat n=45		3-4 saat n=4		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	0,351	0,705
45,62	5,77	45,04	5,74	47,25	3,77		

Tablo 19'a göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çocuğun okul dönemi tablet kullanım sıklığına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğu okul döneminde 1 saatten az tablet kullananların puanlarının ortalaması 45,72, 1-2 saat kullananların 44,66, 3-4 saat kullananların ise 46,00'dir.

4.2.14. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde İnternet Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 20. Çocuğun Okul Dönemi İçerisinde İnternet Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

1 saatten az n=103		1-2 saat n=33		3-4 saat n=4		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	0,446	0,641
45,72	5,68	44,66	6,08	46,00	1,41		

Tablo 20'ye göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çocuğun okul dönemi internet kullanım sıklığına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğu okul döneminde 1 saatten az internet kullananların puanlarının ortalaması 45,62, 1-2 saat kullananların 45,04, 3-4 saat kullananların ise 47,25'dir.

4.2.15. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Akıllı Telefon Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 21. Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Akıllı Telefon Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

1 saatten az n=55		1-2 saat n=53		3-4 saat n=31		5-6 saat n=1		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	0,831	0,479
45,78	5,00	44,77	6,09	45,96	6,19	52,00	0,00		

Tablo 21'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çocuğun tatil dönemi akıllı telefon kullanım sıklığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğu okul döneminde 1 saatten az akıllı telefon kullananların puanlarının ortalaması 45,78, 1-2 saat kullananların 44,77, 3-4 saat kullananların 45,96, 5-6 saat kullananların ise 52,00'dir.

4.2.16. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Bilgisayar Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 22. Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Bilgisayar Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

1 saatten az n=86		1-2 saat n=33		3-4 saat n=20		5-6 saat n=1		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	1,820	0,146
45,98	5,84	43,72	5,77	46,50	4,45	40,00	0,00		

Tablo 22'ye göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çocuğun tatil dönemi bilgisayar kullanım sıklığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğu okul döneminde 1 saatten az bilgisayar kullananların puanlarının ortalaması 45,98, 1-2 saat kullananların 43,72, 3-4 saat kullananların 46,50, 5-6 saat kullananların ise 40,00'dir.

4.2.17. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Tablet Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 23. Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde Tablet Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

1 saatten az n=73		1-2 saat n=44		3-4 saat n=23		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS		
45,82	5,89	44,90	5,94	45,52	4,65	0,349	0,706

Tablo 23'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çocuğun tatil dönemi tablet kullanım sıklığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğu okul döneminde 1 saatten az tablet kullananların puanlarının ortalaması 45,82, 1-2 saat kullananların 44,90, 3-4 saat kullananların ise 45,52'dir.

4.2.18. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde İnternet Kullanım Sıklığına Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 24. Çocuğun Tatil Dönemi İçerisinde İnternet Kullanım Sıklığına Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

1 saatten az n=67		1-2 saat n=51		3-4 saat n=20		5-6 saat n=1		6 saatten fazla		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS		
45,77	5,57	44,74	5,88	46,20	5,81	43,00	0,00	52,00	0,00	0,705	0,590

Tablo 24'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çocuğun tatil dönemi internet kullanım sıklığı değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğu okul döneminde 1 saatten az internet kullananların puanlarının ortalaması 45,77, 1-2 saat kullananların 44,74, 3-4 saat kullananların 46,20, 5-6 saat kullananların 43,00, 6 saatten fazla kullananların ise 52,00'dir.

4.2.19. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Sosyal Medya Hesabı Oluşturma Ve Kullanımına İzin Verme Durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterir mi?

Tablo 25. Çocuğun Sosyal Medya Hesabı Oluşturma Ve Kullanımına İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

İzin veririm n=16		Bilgim dahilinde ve denetim altında izin veririm n=67		İzin vermem n=57		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	1,633	0,199
43,75	6,74	45,11	5,56	46,40	5,48		

Tablo 25'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çocuğun sosyal medya hesabı oluşturmak ve kullanımına izin verme değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğun sosyal medya hesabı oluşturma ve kullanmasına izin verenlerin puanlarının ortalaması 43,75, bilgisi dahilinde ve denetim altında izin verenlerin 45,11, izin vermeyenlerin ise 46,40'dır.

4.2.20. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Anlık Mesajlaşmasına İzin Verme Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 26. Çocuğun Anlık Mesajlaşmasına İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

İzin veririm n=17		Bilgim dahilinde ve denetim altında izin veririm n=84		İzin vermem n=39		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	0,028	0,972
45,58	6,47	45,39	6,03	45,64	4,66		

Tablo 26'ya göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları anlık mesajlaşmak değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğun anlık mesajlaşmasına izin verenlerin puanlarının ortalaması 45,58, bilgisi dahilinde ve denetim altında izin verenlerin 45,39, izin vermeyenlerin ise 45,64'tür.

4.2.21. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Video/Film İzlemesine İzin Verme Durumuna Göre Anlamli Bir Farklilik Gösterir Mi?

Tablo 27. Çocuğun Video/Film İzlemesine İzin Verme Durumuna Göre Farklilikların Değerlendirilmesi

İzin veririm n=36		Bilgim dahilinde ve denetim altında izin veririm n=95		İzin vermem n=9		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS		
44,05	6,26	45,89	5,40	46,88	5,98	1,665	0,193

Tablo 27'ye göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları video/film izlemek değişkenine göre anlamli düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğun video/film izlemesine izin verenlerin puanlarının ortalaması 44,05, bilgisi dahilinde ve denetim altında izin verenlerin 45,89, izin vermeyenlerin ise 46,88'dir.

4.2.22. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Oyun Oynamasına İzin Verme Durumuna Göre Anlamli Bir Farklilik Gösterir Mi?

Tablo 28. Çocuğun Oyun Oynamasına İzin Verme Durumuna Göre Farklilikların Değerlendirilmesi

İzin veririm n=42		Bilgim dahilinde ve denetim altında izin veririm n=91		İzin vermem n=7		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS		
45,00	6,77	45,81	5,30	44,14	3,57	0,493	0,612

Tablo 28'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları oyun oynamak değişkenine göre anlamli düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğun oyun oynamasına izin verenlerin puanlarının ortalaması 45,00, bilgisi dahilinde ve denetim altında izin verenlerin 45,81, izin vermeyenlerin ise 44,14'tür.

4.2.23. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun çevrimiçi Oyun Oynamasına İzin Verme Durumuna Göre Anlamli Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 29. Çocuğun Çevrimiçi Oyun Oynamasına İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

İzin veririm n=16		Bilgim dahilinde ve denetim altında izin veririm n=55		İzin vermem n=69		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS		
44,43	6,47	45,23	5,99	45,92	5,31	0,527	0,592

Tablo 29'a göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları çevrimiçi oyun oynamak değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğun çevrimiçi oyun oynamasına izin verenlerin puanlarının ortalaması 44,43, bilgisi dahilinde ve denetim altında izin verenlerin 45,23, izin vermeyenlerin ise 45,92'dir.

4.2.24. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Müzik Dinlemesine İzin Verme Durumuna Göre Anlamli Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 30. Çocuğun Müzik Dinlemesine İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

İzin veririm n=96		Bilgim dahilinde ve denetim altında izin veririm n=42		İzin vermem n=2		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS		
45,10	6,08	46,59	4,62	40,50	2,12	1,795	0,170

Tablo 30'a göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları müzik dinlemek değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğun müzik dinlemesine izin verenlerin puanlarının ortalaması 45,10, bilgisi dahilinde ve denetim altında izin verenlerin 46,59, izin vermeyenlerin ise 40,50'dir.

4.2.25. Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutumları Çocuğun Gazete, Dergi Okumasına İzin Verme Durumuna Göre Anlamlı Bir Farklılık Gösterir Mi?

Tablo 31. Çocuğun Gazete, Dergi Okumasına İzin Verme Durumuna Göre Farklılıkların Değerlendirilmesi

İzin veririm n=90		Bilgim dahilinde ve denetim altında izin veririm n=47		İzin vermem n=3		F	p
Ort	SS	Ort	SS	Ort	SS	1,935	0,148
45,44	5,89	45,95	5,29	39,33	2,51		

Tablo 31'e göre ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutumları gazete-dergi okumak değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>05$). Katılımcılardan çocuğun gazete-dergi okumasına izin verenlerin puanlarının ortalaması 45,44, bilgisi dahilinde ve denetim altında izin verenlerin 45,95, izin vermeyenlerin ise 39,33'dür.

5. TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırmaya katılan ebeveynlerin teknolojik araçların 10-12 yaş çocuklar üzerindeki etkilerine yönelik tutum ve davranış düzeyleri ile farklı değişkenler açısından değerlendirmeye yönelik Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği'ne ait bulgular konuyla ilgili alanda yapılmış olan çalışmalar ile karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Mevcut çalışmada ankete katılan ebeveynlerin eğitim durumlarına göre verdikleri yanıtlar incelendiğinde, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranışlarının etkisinin anlamlı olmadığı görülmüştür. Buna bağlı olarak Mutlu Çocuklar Derneği (2011) tarafından yapılan çocuklarda iletişim araçları bağımlılığının incelendiği araştırmada ise ebeveynlerin yükselen öğrenim düzeyi ile birlikte çocukların iletişim araçlarına bağımlılığının arttığı görülmüştür. Bu araştırmanın başka bir sonucuna göre ise çalışan ebeveynlerin çocuklarının çalışmayan ebeveynlerin çocuklarına göre iletişim araçlarına daha fazla bağımlılık gösterdiği görülmüştür (Mutlu Çocuklar Derneği, 2011). Ebeveynlerin eğitim düzeyleri açısından Durak ve Seferoğlu'nun (2018) ortaokul öğrencilerinde yaptığı araştırma sonuçlarında öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumuna göre akıllı telefon bağımlılığı düzeyinde ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir, fakat ebeveynlerinin okuma yazması olmayan öğrencilerin akıllı telefon bağımlılığı düzeyinin diğerlerine göre yüksek olduğu saptanmıştır (Durak & Seferoğlu, 2018). Araştırmada ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranış puanları göz önüne alındığında çocukların tatil dönemi içerisinde teknolojik araçları kullanım sıklığı okul dönemi içerisinde teknolojik araçları kullanım sıklığından daha fazla olduğu görülmüştür. Teknolojik araçların kullanım sıklığı ve çocukların sağlığı üzerindeki etkisi bakımından Altıncılıç (2014) tarafından televizyon izlemenin 1-6 yaş çocuk sağlığı üzerindeki etkilerine yönelik annelerin tutum ve davranışlarının belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen araştırmada günde iki saatten fazla televizyon izlediğini ifade eden annelerin çocuklarında sağlık sorunu yaşadığını ifade edenlerin oranının %69.3, günde bir saat televizyon izlediğini ifade eden annelerin çocuklarına %36 göre anlamlı olarak yüksek olduğu belirlenmiştir (Altıncılıç, 2014).

Yapılan araştırmada ebeveynlerin çocuklara interneti kullanma, internet uygulamalarını kullanma, sosyal medya hesabı oluşturma ve kullanma konularında ebeveynin izin verdiği/bilgisi dahilinde izin verdiği grlmştir. Bu sonuçla benzerlik gösteren bir araştırmada 2014 yılında Bostancı ve Ulusoy tarafından yapılmıştır. Gerçekleştirilen araştırma sonucunda araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının %71'i her gün internet erişimine sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre çocukların %43' internette günlük ortalama 1-3 saat, yüzde 14' ise internette günlük 6 saatten fazla vakit geçirmektedir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin %38'i çocuklarının 07-09 yaş aralığı ve %35'i 10-12 yaş aralığında sosyal medya kullanmaya başladıklarını ifade etmiştir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin %55'i çocuklarının sosyal medya kullanmasını olumlu, %45'i ise olumsuz karşılamaktadır (Bostancı & Ulusoy, 2014).

Kabul (2019) tarafından yapılan çocuklarda teknolojik araç kullanımının sosyal beceri, oyun becerisi ve dil gelişimine etkisinin incelendiği araştırmada çeşitli demografik özelliklere göre çocukların oyun gelişim düzeylerinin incelenmesi sonucunda tablet ve akıllı telefonla oynamayan, ebeveyn eğitimi yüksek olan, uykuya geçerken tabletle oynamayan, tableti elinden alındığında önemsemeyen ve okula giden çocukların oyun becerisi gelişim düzeylerinin diğer çocuklardan daha yüksek olduğunu göstermektedir. Ebeveynlerin çocukların gelişimlerini olumsuz etkileyen kontrolsüz teknolojik kullanımına karşı hassas olmaları gerektiği anlaşılmaktadır (Kabul, 2019). Bu araştırma ve mevcut olan araştırmanın sonucuna bağlı olarak ilköğretim düzeyindeki çocukların teknolojik araç kullanımı ebeveynlerin sınır dahilinde ve kontrol çerçevesinde olması önemli bir faktördür.

Sezgin ve Tonguç (2016) tarafından yapılan araştırmada ebeveynler mobil cihazları genellikle çocuklarına susturucu olarak veya sorumluluklarını üzerlerinden atmak amacı ile kullanılmaktadır. Bu çalışmada da ebeveynlerin %67,3  çocuklarına mobil cihazı oyun oynaması için vermekte, %56,4' mobil cihazların zararlı olduğunu düşünmekte ve %47'si mobil cihazların çocuğunun gelişimine katkı yaptığını düşünmemektedir. Ayrıca ebeveynlerin %27'si çocuğunun yeni bilgiler öğrendiğini dşnmyorken, %34'ünün de yeni bilgiler öğrenme konusunda kararsız oldukları düşüncesinde olduğu grlmştir (Sezgin & Tonguç, 2016). Mevcut araştırmada ise ebeveynlerin çocukların gazete, dergi gibi bilgi sahibi olacağı uygulamalara izin verdiği ve bilgisi dahilinde izin

verdiği katılımcı sayısı 137 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 31). Buna bağlı olarak ebeveynlerin çocukların teknolojik araçlar kullanılarak bilgiye ulaşma sürecinde çocuklara izin konusunda yardımcı olduğu görülmektedir.

Aral ve Keskin (2018) tarafından yapılan araştırmada 6-15 yaş grubundaki çocukların interneti kullanma amacı %79,5'le, cep telefonu kullanma amacı ise %66,8'le oyun oynamadır. Araştırma sonucuna göre aşırıya kaçmadan oynanan dijital oyunlar duygusal boşalma ve rahatlama sağlamakta ve çocuklar günlük hayatta öğrendiği birçok kavramı dijital oyunlar ile pekiştirebilmektedir. Oynanan oyunlar çocuklara fayda sağlayabilir ancak çocukların video ve bilgisayar oyunu oynamaları çocukların sosyal gelişimlerini olumsuz olarak etkileyebilmektedir (Aral & Keskin, 2018). Mevcut araştırmada ebeveynlerin çocukların oyun oynamalarına izin verme tutumlarına bakıldığında ise izin verdiği ve bilgisi dahilinde izin verdiği katılımcı sayısı 133 olarak karşımıza çıkmaktadır (Tablo 28). Buna bağlı olarak araştırmaya katılan ebeveynlerin büyük çoğunluğunun çocuklarının oyun oynamasına izin verdiği görülmektedir.

Mevcut araştırmada Türel ve Gür (2019) tarafından geliştirilen Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır (Türel & Gür, 2019). Geliştirilen bu ölçek ilk olarak 6. ve 7. sınıflarda öğrenim gören 294 öğrenci ebeveynlerine uygulanmış olup daha sonra 354 öğrenci ebeveynine uygulanmıştır. Ebeveyn faktörünün ve aile ortamının en az okul ortamı kadar önem ve etkiye sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ebeveynlerin çocuklarının teknoloji kullanımlarına yönelik tutumlarının birçok boyuttan ele alınarak kapsamlı bir şekilde irdelenmesi önemlidir. Bunun için mevcut araştırmada ebeveynlerin tutum ve davranışlarına yer verilmiştir. Türel ve Gür'ün (2019) ölçek geliştirme araştırmasında 8. sınıf öğrencilerinin içerisinde bulunduğu bilişsel dönemin özellikleri dikkate alındığında ebeveynleriyle olan ilişkilerinde daha çok çatışma yaşayabileceği ve lise giriş sınavına hazırlık sürecinde ebeveynlerin çocuklarının teknoloji kullanımına yönelik tutumlarının daha olumsuz olabileceği göz önünde bulundurularak araştırma sonuçlarının güvenilirliğinin olumsuz etkilenmemesi adına 8. sınıf öğrenci ebeveynleri örneklem grubuna dâhil edilmemiştir. Buna bağlı olarak mevcut araştırma ile ölçek geliştirme araştırması arasında örneklem grubu özelliği açısından benzerlik göstermektedir. Mevcut çalışmada da 10-12 yaş çocuklarının ebeveynleri yani sınıf düzeyi olarak 4, 5, 6. ve 7. sınıf öğrencilerinin ebeveynleri ile çalışma gerçekleştirilmiştir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde teknolojik araçların çocukların hayatlarına etkileri ile ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik görüşleri, tutum ve davranışları yorumlanmış ve alana katkı sağlayabilecek öneriler sunulmuştur.

6.1. Araştırmanın Sonuçları

Teknolojik araçların 10-12 yaş çocuk sağlığı üzerine etkilerine yönelik ebeveynlerin tutum ve davranışları incelendiği bu araştırmadan çıkan sonuçlar aşağıda belirtilmiştir:

- Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranış puanları ebeveynlerin mesleğine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranış puanları ebeveynlerin eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranış puanları ebeveynlerin yakınlık derecesine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranış puanları ebeveynlerin yaşlarına göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranış puanları ebeveynlerin evlerinde bilgisayar bulunma ve kullanma, evlerinde internet bağlantısı bulunma, aile koruma programı kullanma, güvenli internet kullanma konusunda çocukları bilgilendirme ve e posta adresi kullanma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.
- Araştırmaya katılanlardan yakınlık derecesine bağlı olarak en yüksek katılım oranını %61,4 ile anneler oluşturmuştur.
- Araştırmaya katılanlardan eğitim durumuna bağlı olarak en yüksek oranı %40,7 ile lisans mezunu olan ebeveynler oluşturmuştur.
- Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranış puanları göz önüne alındığında çocukların tatil dönemi içerisinde teknolojik araçların kullanım sıklığı okul dönemi içerisinde teknolojik araçları kullanım sıklığından daha fazla olduğu görülmüştür.

- Ebeveynlerin çocukların teknoloji kullanımına yönelik tutum ve davranış puanları ebeveynlerin çocuklara sosyal medya hesabı oluşturma ve kullanma, anlık mesajlaşma, video/film izleme, oyun oynama, çevrimiçi oyun oynama müzik dinleme ve internette gazete, dergi okuma gibi uygulamalara izin verip vermeme durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

6.2. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen bulgular ve sonuçlara göre aşağıdaki öneriler sıralanmıştır:

- Bu çalışma Konya ilinin Selçuklu, Meram ve Karatay ilçelerinde farklı sosyoekonomik bölgelerde yaşayan ebeveynler ile yapılmıştır. Daha sonraki araştırmalarda örneklem genişletilerek farklı illeri kapsayacak şekilde yapılabilir.
- Ebeveynlere teknolojik araçların kullanımı noktasında eğitimler verilebilir ve teknoloji kapsamında çocukların daha sağlıklı büyüme ve gelişmesi sağlanabilir.
- Teknolojik araç gereçlerin kullanımının çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini azaltabilmenin ve onlarda sorumluluk, bilinç, duyarlılık geliştirmenin önemini vurgulayan eğitim programlarının düzenlenmesi, ailelerin bilinçlendirilmesine yönelik araştırmaların çoğaltılması sağlanabilir.
- Çocukların teknolojik araçların yoğun olarak kullandığı saatlere özellikle dikkat edilmelidir. Çocuğun kendine uygun olan teknolojik uygulamaları belirli sürelerde takip etmesi, gelişimi için gerekli olan diğer etkinliklere de yeterince katılabilmesi için önemlidir. Bu nedenle çocukların teknoloji kullanımının içeriği denetlenebilir.
- Çocukların tatil döneminde teknolojik araç gereçlerin kullanım sıklıkları göz önünde bulundurularak ebeveynler çocuklar üzerinde bu dönemde daha kontrollü olabilir.
- Teknolojik araç gereçlerin kullanımı konusunda ev içerisinde aile üyeleri tarafından ortak noktalar belirlenip ve bu ortak alanlarda kullanılması teşvik edilebilir.
- Ebeveynler çocuklarının teknolojik araç gereçlere olan bağımlılıklarının artmasını engellemek için çocuklarını sosyal etkinliklere yönlendirebilir.
- Ölçme soruları genişletilerek, ölçme araçları daha fazla gruba uygulanarak istatistik çalışmaları farklılaşarak, farklı sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKLAR

- Aktaş, H., & Öztekin, S. (2007). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkisi ve Baby Tv. *4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi*, (s. 531-540). İstanbul.
- Altıncılıç, Z. (2014). *Televizyon İzlemenin 1-6 Yaş Çocuk Sağlığı Üzerindeki Etkilere Yönelik Annelerin Tutum ve Davranışlarının Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Arnas, Y. A. (2005). 3-18 Yaş Grubu Çocuk ve Gençlerin İnteraktif İletişim Araçlarını Kullanma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi. *Türk Online Eğitim Teknolojileri Dergisi*, 3(7), 59-66.
- Brown, L. L. (2011). *When to Introduce Your Child to a Smartphone or Tablet*. Kasım 20, 2019 tarihinde For Parents: <https://www.pbs.org/parents/thrive/when-to-introduce-your-child-to-a-smartphone-or-tablet> adresinden alındı.
- Büyükbaykal, G. (2011). Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkileri. *İletişim Fakültesi Dergisi*, 2(4), 32.
- Chaudron, S. (2015). Young Children (0-8) and Digital Technology. *A qualitative exploratory study across seven countries*. European Commission.
- Çetinkaya, L. (2019). The Relationship Between Perceived Parental Control And Internet Addiction: A Cross-Sectional Study Among Adolescents. *Contemporary Educational Technology*, 1(10), 55-74.
- Dale-Mcmanis, L., & Gunnewig, S. (2012). Finding The Education İn Educational Technology With Early Learners. *Journal of Technology and Small Children*, 3(67), 14-24.
- Davison, K., & Lawson, C. (2006). Do Attributes İn The Physical Environment Influence Children's Physical Activity? *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 3(19), 102-117.
- Dennison, B., Russo, T., Burdick, P., & Jenkins, P. (2004). An Intervantion to Reduce Television Viewing by Preschool Children. *Journal of Child and Adolescent Medicine*, 158(2), 170-178.
- Erjem, Y., & Çağlayandereli, M. (2006). Televizyon ve Gençlik: Yerli Dizilerin Gençlerin Model Alma Davranışı Üzerindeki Etkisi. *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(12) 15-30.
- Funk, J., Baldacci, H., Pasold, T., & Baumgardner, J. (2004). Violence Exposure İn Real-Life, Video Games, Television, Movies, And The İnternet: İs There Desensitization? *Journal of Adolescence*(27), 23-39.
- Güngör, M. (2014). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Televizyon İzleme Alışkanlıkları ve Anne Baba Tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(28), 202.
- Gürcan, A., Özhan, S., & Uslu, R. (2008, Kasım). Dijital Oyunlar ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri. Ankara: T.C. Başbakanlığı Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.

- Huesmann, L. R. (2007). The Impact of Electronic Media Violence: Scientific Theory and Research. *Journal Of Adolescent Health*, 7(18), 6-13.
- İnan Kaya, G., Mutlu Bayraktar, D., & Yılmaz, Ö. (2018). Dijital Ebeveynlik: Dijital Risklere Dair Algılar. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 2(4), 131-157.
- İrkin, A. Ç. (2012). *Çocukların Gelişim Süreci ve Televizyonun Etkileri*. Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara.
- Jinoh, C. (2014). Analysis of Influence of Smart Phone Addiction Practice on ADHD Symptoms of Elementary School Students . *Korean Review of Crisis and Emergency Management*, 159-178.
- Karaca, Y., Pekyaman, A., & Güney, H. (2007). Ebeveynlerin Televizyon Reklam İçeriklerinin Çocuklar Üzerindeki Etkilerini Etik Açısından Algılamalarına Yönelik Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 233-250.
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kearney, P. (2007). Cognitive Assessment Of Game-Based Learning. *British Journal of Educational Technology*, 38(3), 529–531.
- Kelleci, M. (2008). İnternet, Cep Telefonu, Bilgisayar Oyunlarının Çocuk Ve Gençlerin Ruh Sağlığına Etkileri. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 253-256.
- Linebarger, D., & Walker, D. (2005). Infants and Toddlers Television Viewing and Language Outcomes. *Journal of American Behavioral Scientist*, 5(48), 624-645.
- Mazılı, S. (2019). *Ergenlerde Akıllı Telefon Bağımlılığının Özdenetim Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Mendoza, J. A., Zimmerman, F. J., & Christakis, D. A. (2007). Television Viewing, Computer Use, Obesity, And Adiposity In US Preschool Children. *The International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 4(1), 44.
- Meral, D. (2017). *Ortaöğretim Öğrencilerinde Akıllı Telefon Bağımlılığının Yalnızlık Yaşam Doyumu ve Bazı Kişisel Özellikler Bakımından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Erzincan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Mustafaoğlu, R., Zirek, E., Özdiñler, A. R., & Yasacı, Z. (2018). Dijital Teknoloji Kullanımının Çocukların Gelişimi ve Sağlığı Üzerine Olumsuz Etkileri. *Türkiye Yeşilay Cemiyeti Dergisi*, 5(2), 227-247.
- O'Keeffe, G. S., & Clarke-Pearson, K. (2011). *The Impact of Social Media on Children, Adolescents and Families*. Kasım 8, 2019 tarihinde Official Journal of the American Academy of Pediatrics: <https://pediatrics.aappublications.org/content/127/4/800.full> adresinden alındı
- Oluwadare, F. A. (2014). ICT Use in Preschool Science Education: A Case Study of Some Private Nursery Schools in Ekiti State. *Journal of Education and Practice*, 6(31), 75-79.
- Oruç, C., Tecim, E., & Özyürek, H. (2011). Okul Öncesi Dönem Çocuğunun Kişilik Gelişiminde Rol Modellik ve Çizgi Filmler. *Ekev Akademi Dergisi*, 15(48), 303-319.

- Önder, M. (2011). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Aile Eğitimi. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 15(1), 377-386.
- Ramos, I., López, C., & Torrecilla, T. (2018). Online risk perception in young people and its effects on digital behaviour. *Media Education Research Journal*, 3(16), 71-79.
- Rani, P., & Attavar, S. P. (2018). How Children Under 10-years Access and Use Digital Devices at Home and What Parents Feel About It: Insights from India. *Global Media Journal*, 8(22), 60-69.
- Sezgin, E. (2016). Okul Öncesi Eğitimde Mobil Teknolojilerin Kullanılmasına Yönelik Örnek Bir Araştırma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(34), 296-302.
- Strasburger, V. C., Jordan, A. B., & Donnerstein, E. (2010). Health effects of media on children and adolescents. *Journal of the American Academy of Pediatrics*, 4(125), 756-767.
- Tümkan, F. (2004). *Televizyondaki Şiddetin Çocuk Üzerine Etkisi*. Aralık 22, 2018 tarihinde <http://talimterbiye.mebnet.net/Dergi/4.pdf> adresinden alındı.
- Türel, Y. K., & Gür, D. (2019). Ebeveynlerin Çocukların Bilgi İletişim Teknolojileri Kullanımına Yönelik Tutumları Üzerine Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(1), 145-165.
- Türk Dil Kurumu. (2019). Kasım 18, 2019 tarihinde Güncel Türkçe Sözlük: <https://sozluk.gov.tr/?kelime=> adresinden alındı.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2019). *Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*. Aralık 22, 2018 tarihinde <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/137-160.pdf> adresinden alındı.
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2013). *2013 Yılı Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması Sonuçları*. Aralık 2, 2019 tarihinde www.tuik.gov.tr adresinden alındı.
- Tüzün, Ü. (2002). Gelişen İletişim Araçlarının Çocuk ve Gençlerin Etkileşimi Üzerine Etkisi. *Düşünen Adam Dergisi*, 15(1), 46-50.
- Ulusoy, A., & Bostancı, M. (2014). Çocuklarda Sosyal Medya Kullanımı ve Ebeveyn Rolü. *Uluslararası Sosyal Bilim Dergisi*, 2(28), 559-572.
- Usta, A. (2016). *Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerde İnternet Bağımlılığının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Wethington, H., Pan, L., & Sherry, B. (2013). The Association Of Screen Time, Television İn The Bedroom, And Obesity Among School-Aged Youth: 2007 National Survey Of Children's Health. *Journal of School Health*, 8(83), 573-581.
- Yalçın, H. (2010). *Çocuk Gelişimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yenibaş, R. (2007). *Çocuk Gelişimi Eğitimi ve Sağlığı*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sanat ve Meslek Eğitimi Kursları (ISMEK) Yayınları.

- Yusufoğlu, Ö. Ő. (2017). Boş Zaman Faaliyeti Olarak Akıllı Telefonlar ve Sosyal Yaşam Üzerine Etkileri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(5), 2414-2434.
- Yüksel, G., & Baytemir, K. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin İnternet Kullanım Amaçları İle Algıladıkları Sosyal Destek Düzeylerinin İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1-20.
- Zimmerman, F. J., & Christakis, D. A. (2007). Associations Between Content Types Of Early Media. *Journal of the American Academy of Pediatrics*, 5(120), 986–992.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Ahmet BOSTANCI

Doğum Yeri ve Tarihi : Selçuklu/KONYA -1992

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi :KTO Karatay Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü, 2016

Yüksek Lisans Öğrenimi : KTO Karatay Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Enstitüsü Disiplinlerarası Aile Danışmanlığı Tezli Yüksek Lisans

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri :

İş Deneyimi

Stajlar : 2015-2016, Psikoloji Birimi, Özel Konya Medica Hastanesi

Çalıştığı Kurumlar : 2018-2020, Aile Danışmanı, Adelya Psikolojik Danışmanlık Merkezi; 2017, Sosyal Hizmet Uzmanı, Uluslararası Göç Örgütü(IOM); 2016, Öğrenci Koçu ve Eğitim Danışmanı, Konya Kariyer

EKLER

EK-1 EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARIN TEKNOLOJİ KULLANIMINA YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ

Araştırmada kullanılan Ebeveynlerin Çocukların Teknoloji Kullanımına Yönelik Tutum Ölçeğinin bazı bölümleri aşağıda verilmiştir.

Sevgili Ebeveynler,

Bu ankette 10-12 yaş arasında bulunan çocukların teknolojik aletlerin kullanmalarına yönelik ailelerinin yaklaşımı, tutumu, denetimi, yönlendirmesi ve görüşleri incelenmektedir. Yer alan cümleler sizi değerlendirmek için değil, bilimsel bir araştırmada kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bu araştırmanın güvenilir olması için dürüst ve samimi yanıtlar vermeniz çok önemlidir. Yanıtlarımız kesinlikle gizli kalacak ve yalnızca araştırmada kullanılacaktır. Her bir cümleyi dikkatli bir şekilde okuyunuz ve size en uygun gelen seçeneğe (X) işareti koyunuz. Lütfen boş bırakmayınız. **Bu formda gönüllülük esastır.** Yardımlarınız ve araştırmaya katıldığınız için teşekkür ederim. (Anket maddeleri içerisinde yer alan teknoloji kavramı; akıllı telefon, bilgisayar, tablet ve internet terimlerini kapsamaktadır.)

Ahmet BOSTANCI

KTO Karatay Üniversitesi Aile Danışmanlığı Yüksek Lisans Öğrencisi

II.BÖLÜM		EVET	HAYIR
1.	Evinizde bilgisayar var mı?		
2.	Evinizde internet bağlantısı var mı?		
3.	Bilgisayar kullanıyor musunuz?		
4.	Aile koruması programı kullanıyor musunuz?		
5.	Çocuğunuzu güvenli internet kullanımı konusunda bilgilendiriyor musunuz?		
6.	E-posta (e-mail) adresi kullanıyor musunuz?		

IV.BÖLÜM	
Çocuğunuzun okul dönemi içerisinde aşağıdaki teknolojileri kullanım sıklığını belirtiniz.	
1.	Akıllı Telefon 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 3-4 Saat ☐ 5-6 saat ☐ 6 saatten fazla ☐
2.	Bilgisayar (Masaüstü-Dizüstü) 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 3-4 Saat ☐ 5-6 saat ☐ 6 saatten fazla ☐
3.	Tablet 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 3-4 Saat ☐ 5-6 saat ☐ 6 saatten fazla ☐
4.	İnternet 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 3-4 Saat ☐ 5-6 saat ☐ 6 saatten fazla ☐
Çocuğunuzun tatil dönemi içerisinde aşağıdaki teknolojileri kullanım sıklığını belirtiniz.	
1.	Akıllı Telefon 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 3-4 Saat ☐ 5-6 saat ☐ 6 saatten fazla ☐
2.	Bilgisayar (Masaüstü-Dizüstü) 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 3-4 Saat ☐ 5-6 saat ☐ 6 saatten fazla ☐
3.	Tablet 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 3-4 Saat ☐ 5-6 saat ☐ 6 saatten fazla ☐
4.	İnternet 1 saatten az ☐ 1-2 saat ☐ 3-4 Saat ☐ 5-6 saat ☐ 6 saatten fazla ☐

V.BÖLÜM				
Çocuğunuzun aşağıda yer alan teknolojik uygulamaları kullanımına izin verme durumunuzu belirtiniz.		İzin Veririm	Bilgi dahilinde ve denetim altında izin veririm	İzin vermem
1.	Sosyal medya hesabı oluşturmak ve kullanmak (facebook, twitter, instagram vs.)			
2.	Anlık mesajlaşmak (MSN, What's app, Skype vs.)			
3.	Video/film izlemek (örn. YouTube)			
4.	Oyun Oynamak (Bilgisayar, tablet, telefon oyunları)			
5.	Çevrimiçi oyun oynamak (internet üzerinden)			
6.	Müzik Dinlemek			
7.	İnternette gazete, dergi okumak			

EK-2 İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARAR SURETİ

T.C.
KTO KARATAY ÜNİVERSİTESİ
İNSAN ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARAR SURETİ

Toplantı Sayısı: 1

Toplantı Tarihi:06.02.2020

Karar Sayısı: 2020/01/10: Prof. Dr. Nurhan ÜNÜSAN'nın "Teknolojik Aletlerin10-12 Yaş Çocuk Sağlığı Üzerindeki Etkilerine Yönelik Ebeveynlerin Tutum ve Davranışlarının Belirlenmesi (Konya ili Örneği)" isimli araştırma projesi çalışması ile ilgili dilekçesi görüşüldü.

Görüşme sonunda ilgili araştırma projesi çalışmasının Prof. Dr. Nurhan ÜNÜSAN'nın sorumluluğunda yürütülmesinin uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Sorumlu Araştırmacı : Prof. Dr. Nurhan ÜNÜSAN

Yardımcı Araştırmacılar: Ahmet BOSTANCI

Prof. Dr. Çağatay ÜNÜSAN
Başkan